

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 88 - no. 9 - september 1986

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT
ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
**VERENIGING TOT BEVORDERING DER
BIJENTEELT IN NEDERLAND**
Opgericht 1897

Redactie

Ir. J. Wesdorp
(hoofdredacteur, 05716-231)
mevr. J.M.A. Pos
Otto de Kat

Vaste medewerkers

Arjen Neve
Jan van de Veluwe
Ko Zoet

Ledenblad

Oplage 8200
Verschijnt 11x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd

Proefnummers

f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven

op aanvraag

REDACTIE, SECRETARIAAT en LEDENADMINISTRATIE

VBBN, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen

Telefoon

VBBN (secretariaat/redactie) 08370-22422
Bijenhuis (handel/winkel) 08370-22733

Openingstijden

Secretariaat di. - vr. 9.00-16.00 uur
Winkel di. - vr. 9.00-18.00, za. 9.00-13.00 uur

Postgiro

VBBN (vereniging) 84.68.01
Bijenhuis (Winkel) 82.32.76

Bankrelatie

ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84
Rek.no. VBBN (Vereniging) 53.90.42.897
Rek.no. Bijenhuis (Handel) 53.90.42.900

Registratie K.v.K.

VBBN: Verenigingsreg.no. V119736
Bijenhuis: Handelsreg.no. 11433

Druk

Drukkerij Modern B.V. Bennekom

Alle in het Maandschrift gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

Overname van artikelen en illustraties is toegestaan na overleg met de Redactie en dan met bronvermelding.

Kopij voor de 1e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS, ook opgaven en betaling van advertenties en Speurbijltjes.

jaargang 88 - nummer 9 - september 1986

INHOUD

Het regent honing, J. Wesdorp	243
Perizin, een nieuw systemisch middel,	
A. de Ruijter, J. v.d. Eijnde	244
Nieuwe videofilm van C.A.D.	246
Open dag chemie	247
Boete voor veroorzaken sterfte v. bijenvolken	247
Varroa-bestrijdingsadvies Consulentschap	248
Onverwachte effecten nieuw bestrijdingsmiddel,	
dr. van Heemert	249
Opleiding honingkeurmeester cie. Honing VBBN	249
Poolse imkers te gast, E. en I. v.d. Pavert	250
Nederl. imkers op bezoek in Polen, J.J. Speelziek	252
Welke know how brachten imkers uit Polen mee?	256
Wist u dat...	257
Gele Plomp, A. Neve	258
Sprokkelwaar, O. de Kat	259
In gesprek met mevr. E. v.d. Pavert, J. Wesdorp	260
Imkersuitwisseling met Polen, Hoofdbestuur	261
Van imker tot imker, Ko Zoet	261
De prijs van een potje honing, J.A. Somers	264
Zuidlaren, markt v. melk en honing, G. Freije	266
Indrukken Veenendaalse bijenmarkt, J.M.v.Heest-	
Verloop	267
Tips v.h.Consulentschap	267
Vraagt u maar, J.M.A. Pos-v. Iersel	268
Officiële mededelingen: verkiezing HB secretariaat	268
Agenda	271

bij de VOORPLAAT

Zo ongeveer het laatste wat aan een blad door de redactie gesleuteld wordt is het commentaar-door-geven dat bij de voorplaat hoort. Het is ook de laatste mogelijkheid iets over een zo juist gereed gekomen nummer te vertellen, voordat het de wijde imker-wereld ingaat. Wat u voor u vindt is een grote verscheidenheid aan lezens- en zienswaardige artikelen. De auteurs van de geschreven woorden vindt u hierboven bij de inhoud vermeld. Niet vermeld vindt u vaak de namen van de fotografen. In dit nummer willen we graag melding maken van de bijdragen van de heren Dees, Baldi Dekker en van Arjen Neve, de laatste twee voor wat betreft foto's rond de uitwisseling met Polen. De voorplaat is van Baldi Dekker en laat het bezoek aan een imkerij in Tarnobrzeg, gelegen temidden van boekweitvelden zien.

Afgezien van bedankjes hier en daar meen ik dat we met zijn allen weer trots mogen zijn op een levende nederlandse imkerij, een levende VBBN, waar we o.a. via dit blad getuigenis van afleggen.

Na heel slechte maanden zo ongeveer tot en met april, hebben we sinds mei een zomertje beleefd dat door velen als "ouderwets" wordt gekenschetst, en in ieder geval voor de bijen een lieve lust was.

Over de imkers zwijgen we dan maar even, al hoorde ik er een beweren dat hij lamme armen had van het slingeren. Volgens hem 'regende' het in Zeeland, waar hij imkert, honing. Dat doet me direct dan aan de honing uit het plafond herinneren, waarover u verderop in een "wist-u-datje" meer kunt lezen, maar dat was in de buurt van Delfzijl.

Kort en goed, van Zeeland tot Groningen, in heel Nederland en, voorzichtig schat ik in in heel Noord-West Europa, hebben imkers die het geluk of de kunde hadden over sterke volken te beschikken, niet te klagen. Compensatie voor de moeilijke tijden over een aantal seizoenen en compensatie voor de soms fors uitgevallen verliezen over de afgelopen winter.

In een telefoongesprek met de heer de Jong, die het beheer over de plaatsing voert op de landerijen van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, bleek dat globaal de helft van het gebruikelijke aantal imkers op het koolzaad had gestaan. Zoals bekend was het zijn eerste jaar als beheerder en opvolger van de heer van 't Land *) en kwam het eigenlijk nog niet eens zo gek uit om het niet al te druk te hebben.

Des te drukker hadden het de bijen; opbrengsten van 25 pond van het koolzaad van goede volken waren gebruikelijk. Plaatsing op de distel daarna kwam voor sommigen soms wel op het dubbele uit en ook de nog experimentele plaatsingen op veldbonen gaven goede oogsten waarvan we u gemiddelde opbrengsten nog wel eens zullen laten horen als het allemaal geslingerd is. Kortom allen die reisden konden bogen op goede tot zeer goede opbrengsten al waren de aantallen inzetbare volken geringer dan in vorige jaren gebruikelijk was.

Hoe verder

Met veel geslingerde honing komt ook onmiddellijk een afzetprobleem. Dat is de beantwoording van de vraag wie, behalve uw familie, van uw honing nog meer mag genieten. Zo langzamerhand - volgens sommigen te langzaam - komen nu wat antwoorden op de grote vraag wat we voor onze honing moeten gaan vragen. Het is een bekend gegeven dat het produceren van iets (honing in ons geval) gemakkelijk is, het verkopen, de marketing, om een modern woord te gebruiken heel moeilijk. Nu moeten we daarover ook weer niet al te dramatisch gaan doen, voor velen is honingwinnig iets geheel niet-commercieels en wordt alle honing aan vrienden en kennissen weggegeven. Toch kan de imkerij als hobby slechts aan kracht winnen als er ten eerste een koopkrachtige vraag naar het

product is en ten tweede er een bewust imker-verkoop beleid bestaat. Zowel over het eerste als het tweede punt zou nog veel meer te zeggen zijn, maar we volstaan met in dit nummer u vooral te verwijzen naar het artikel over de prijs van het potje honing van de hand van de heer Somers uit Delft. De redactie hoopt dat dit het begin is van een hernieuwde bezinning op ons unieke product honing en de verkoop daarvan door hobby-imkers.

Het zal duidelijk zijn dat eenieder die over dit specifieke probleem een zinnige bijdrage heeft in het Groentje verdere mogelijkheden vindt om deze bekend te maken.

Tenslotte verwijzen we u in dit verband (nogmaals) naar wat men in Zuidlaren voor nuttige initiatieven nam, zoals gerapporteerd in het verslag over de Bijenmarkt daar, te vinden op p. 266 van dit nummer.

Intussen veel succes met uw geslingerde honing. Het bewaart ook uitstekend in de diepvries!

Verder nieuws

Na de vakantie volgt de inwintering en het nieuwe bijenjaar is dan begonnen. De in het laatste kwartaal geboren bijen moeten zorgen voor het wonder van de vernieuwing in het voorjaar van 1987. Varroa moet bestreden worden. Vooral dient u het bestrijdingsadvies van het Consulentenschap met de lange naam - wie verzint toch zo iets? - ik bedoel de Bijenteeltconsulent goed te lezen. Het staat op pagina ... Vooral betekenisvol daarin vind ik het echec van arrestraam en darrenraatmethode wat daarin doorklinkt. Want zelfs indien Varroa bestreden werd met een arrestraam of darrenraatmethode, dan nog moeten we ons een mijtdodend middel aanschaffen, zo zegt vrij vertaald, het advies. Dit neemt niet weg dat we als imkers zeker zullen blijven zoeken naar biologische methoden. Ik houd me er ook van overtuigd dat men in Hilvarenbeek ook niets liever zou doen dan de foefjes uit de reageerbuis ver uit de bijenkast te houden. Intussen moet ik wel constateren dat alternatieve middelen als mierenzuur nu niet gestimuleerd worden. Zoals bekend heeft de VBBN er als organisatie om goede redenen van afgezien om dit aan te pakken. We weten dat sommige individuele imkers erg voor mierenzuur geporteerd zijn. In Duitsland met, naar ik aanneem, een streng toelatingsbeleid, is het een goedgekeurd middel. In principe is het goedkoop, wel heeft het ook eigen nadelen die nog niet allemaal goed zijn uitgeplust. Kortom er is nog meer dan genoeg te onderzoeken en te doen. Zo hoort het ook.

*) De heer van 't Land maakt het, alles in aanmerking nemend, redelijk goed. Namens Groentjeslezers hebben we hem de groeten gedaan.

Perizin, een nieuw systemisch werkend middel

Een nieuw systemisch werkend bestrijdingsmiddel tegen de Varroa-mijt heeft nu een toelating in Nederland. Het middel is door de firma Bayer ontwikkeld. Het middel Perizin (vloeistof) bevat Bay 21/199 als actieve stof (3-chloro-4-methylumbelliferone, O,O-diethylthiofosfaat).

Perizin heeft een systemische werking, wat kort gezegd op het volgende neerkomt. Een bijenvolk onderscheidt zich van individuele organismen doordat het, weliswaar bestaande uit duizenden afzonderlijke insecten, een sociaal organisme is met slechts een gemeenschappelijke stofwisseling, arbeidsverdeling etc.

Als bijen besprenkeld worden met een waterige oplossing met daarin actieve stof, likken ze elkaar schoon. Door voedseluitwisseling tussen de bijen wordt steeds de grootste hoeveelheid van de ene naar de ander doorgegeven. Op deze wijze komt de stof uiteindelijk in de lichaamsvloeistof (haemolympe) van iedere afzonderlijke bij terecht. Via de haemolympe bereikt de actieve stof uiteindelijk de op de bij zuigende parasiet. De concentratie van de stof is toxisch voor de Varroa-mijt, maar niet voor de honingbij. Deze wijze van toediening heeft het voordeel dat de parasiet zeer gericht bereikt wordt. Met relatief weinig middel wordt toch een goed resultaat bereikt. Weliswaar bevindt zich de actieve stof voor een bepaalde tijd in de voedselkringloop van het bijenvolk, maar slechts een gering gedeelte komt in aanraking met de raten en het opgeslagen voer.

Het middel heeft de grootste effectiviteit als het wordt gebruikt in een periode dat er geen broed in het volk aanwezig is en voedseluitwisseling intensief is. Geschikte tijdstippen voor een behandeling zijn het late najaar, winter en vroege voorjaar.

Het doel van het onderzoek, dat door de Ambrosius is uitgevoerd, was om binnen het kader van de ontwikkeling van het nieuwe systemische middel Perizin, gegevens te verkrijgen over de effectiviteit van het middel onder praktijkomstandigheden en over het effect van het toedienen van het middel op de voorjaarsontwikkeling van de bijenvolken.

Materiaal en methode

Het produkt Perizin is geleverd door de firma Bayer en bevat 3,2% actieve stof in een speciale emulsie, geschikt voor de toepassing op bijenvolken.

Deze emulsie wordt verdund met water 1:50.

In elk bijenvolk wordt bij een behandeling 50 ml van de verdunde oplossing op de bijen in de wintertros gesprenkeld.

Effectiviteit tegen Varroa

Vijftien met Varroa besmette volken in Zwolle werden voorzien van een Varroabodem (gaaswijdte 3 mm) om de dode mijten te verzamelen. Elk volk werd tweemaal behandeld nl. op 27/2/85 en 6/3/85. De dode mijten werden verzameld juist voor de eerste behandeling (27/2/85) en verder op 28/2, 6/3, 7/3, 13/3 en 26/3.

Een bijenvolk ging begin maart dood aan een gecombineerde Nosema-amoebe infectie. Dit volk bleek het enige volk te zijn dat zo vroeg al gesloten broed had. Op 26 maart zijn de bijenvolken gedood om het aantal mijten dat nog op de bijenvolken zat, vast te kunnen stellen. Dit gebeurde als volgt: na het afzwavelen werden de mijten op de lade geteld; het aanwezige broed werd ingevroren en later verbrokkeld en gespoeld boven een dubbele honingzeef; de bevroren poppen en was bleven liggen op de bovenste zeef, de Varroamijten op de onderste fijne zeef; de gedode bijen tenslotte zijn gespoeld met wasbenzine.

Effect op de voorjaarsontwikkeling

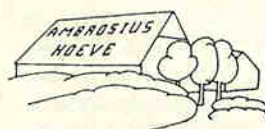
In Hilvarenbeek werd van een groep van 30 bijenvolken de helft met Perizin behandeld nl. op 26/2 en 5/3/85. De andere helft diende als controlegroep. De winter '84/85 was extreem koud. Tot 21 februari heerste er steeds een strenge vorst. Tussen 21 en 26 februari was de temperatuur circa 10 graden en de bijen maakten verscheidene reinigingsvluchten. De dode bijen werden uit de kast verwijderd. Op 26 februari zijn de aantallen met bijen bezette raten genoteerd. Eitjes waren er al, maar gesloten broed was niet in de bijenvolken aanwezig. Na 26 februari daalde de temperatuur weer voor lange tijd, waarbij de temperatuur rond het vriespunt bleef hangen. Op 28 februari zijn de dode bijen op de vliegplank en de bodem verzameld. Op 2 april zijn alle dertig volken naar de wilg gebracht. De lente bleef koud en nat met maar een paar mooie dagen.

Sommige volken overleefden deze periode niet; drie behandelde en een controle-volk gingen dood.

Vanwege het aanhoudende slechte weer was een uitvoerige inspectie niet eerder mogelijk dan op 8 mei. Op 15 mei zijn de volken naar het koolzaad gebracht in Flevoland. Tijdens de bloei was het weer goed. Op 28 mei zijn de aantallen broedramen geteld. Op 12 juni is de honing eraf gehaald. De raten met honing zijn allemaal apart gemerkt. De raten zijn voor en na het slingeren gewogen. De oppervlakte verzegelde honing die in de volken achterbleef is gemeten. Voor elke vierkante decimeter is 0,18 kg bij de honingopbrengst opgeteld.

tegen Varroa-mijten

A. de Ruijter en J. van den Eijnde

STICHTING
PROEFBEDRIJF
"AMBROSIIUSHOEVE"

Resultaten en discussie

De resultaten van de effectiviteit worden vermeld in tabel 1.

Tabel 1.

volk:	Aantal dode mijten op:							Resterende mijten op 26/3				percentage gedode mijten
	27/2	28/2	6/3	7/3	13/3	26/3	soe	bodem	raat	op bijen	soe	
1	42	1197	384	188	122	42	1933	17	0	235	252	88.5
2	0	0	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-
3	5	5	0	1	0	2	24	1	0	3	4	85.7
4	8	113	38	17	4	3	175	0	0	3	3	98.3
5	75	649	59	37	84	11	840	9	0	57	66	92.7
6	16	589	269	193	101	47	1119	3	0	4	7	99.4
7	1	49	14	11	29	14	117	4	1	2	7	94.4
8	7	181	24	6	1	6	210	4	0	1	5	97.8
9	7	87	4	10	3	0	104	1	0	4	5	95.4
10	2	249	58	66	12	24	409	5	0	22	27	93.8
11	4	588	8	16	6	0	330	0	0	0	0	100.0
12	1	20	0	0	1	0	21	0	0	0	0	100.0
13	2	13	6	0	1	2	31	1	0	2	3	91.2
14	0	6	3	2	2	3	16	1	0	2	3	84.2
15	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	100.0

werkzaamheid gemiddeld : 94.4%

Een dag na de eerste behandeling worden de meeste dode mijten verzameld. het aantal mijten dat na een week, juist voor de tweede behandeling, werd verzameld, is aanzienlijk. Dit laat zien dat de werking van het middel tenminste enkele dagen na de toepassing doorgaat. Ditzelfde is ook bij de tweede behandeling waargenomen.

De dode mijten die op 26 maart, juist voor dat de volken werden afgemaakt, zijn verzameld worden beschouwd als het gevolg van het lange termijn-effect van het middel Perizin.

De effectiviteit varieert nogal van volk tot volk, hetgeen normaal is bij de behandeling van gehele bijenvolken, waarbij alle factoren het resultaat beïnvloeden (zoals : grootte van het bijenvolk, verdeling van de bijen in de kast, activiteit van de bijen, etc.)

Effect op de koninginnen

Volk nr.2 bij de effectiviteitsproef ging dood aan een gecombineerde Nosema/amoëbe-infectie. Alle overige koninginnen bleven leven en legden eieren tot het einde van dit gedeelte van de proef op 26 maart. Op 8 mei zijn van de andere groep de sterk verzwakte volken 5 en 11 afgezwaveld. Tot op dat moment had-

den deze volken een leggende koningin. Volk nr.14 en het controlevolk nr.15 waren moerloos.

Dit betekent dat zowel in de behandelde groep van 30 bijenvolken, als in de onbehandelde groep een koningin verloren is gegaan en dat aan de behandeling van Perizin geen verlies van koninginnen kan worden toegeschreven.

De resultaten van het experiment betreffende de voorjaarsontwikkeling worden vermeld in tabel 2 en 3.

Tabel 2.
Behandelde volken

datum	26/2		28/2		8/3		26/3		12/4
	net bijen beetelde razen	dode bijen	net bijen beetelde razen	razen net broed	da2 broed	da2 voer	da2 stuifde	razen net broed	kg honing
volk:									
1	9	17	18	7	25	22.75	12.50	18	12.5
2	7	45	18	9	38.50	18.25	12.25	11	11.2
3	7	28	6	2	9.25	26	7.50	5	0
4	9	38	8	5	15	18	7.75	16	2.6
5	4	45	-	-	-	-	-	-	-
6	5	18	7	10	13	21.25	9.5	9	1.8
7	5	17	4	2	4.5	17.5	5.75	4	0
8	5	12	7	4	12.75	13	6.75	7	2.4
9	18	18	6	3	16.50	15	6.50	8	8.1
10	7	5	5	2	18	6.75	9.50	9	4.5
11	8	25	-	-	-	-	-	-	-
12	6	26	6	3	4	14.75	6.75	5	0
13	5	7	5	2	2.75	15.50	5.25	3	0
14	4	15	-	-	-	-	-	-	-
15	0	28	7	5	18.75	2	8	11	15
gem.::	6.6	21.7	6.3	4.5	13.7	15.9	8.2	8.3	4.4

Tabel 3.
Controle volken

datum	26/2		28/2		8/3		26/3		12/4
	net bijen beetelde razen	dode bijen	net bijen beetelde razen	razen net broed	da2 broed	da2 voer	da2 stuifde	razen net broed	kg honing
volk:									
1	8	0	18	9	22.50	21	14	12	15.9
2	7	0	3	2	4.00	18.25	5.25	4	0
3	6	1	5	3	11.50	11.25	5.50	6	2
4	5	4	10	8	18.75	15.50	14.50	11	7
5	8	4	4	2	2.75	5.50	4.75	5	0
6	8	10	6	3	11.25	27.75	13.75	18	6.8
7	18	3	18	7	25.25	14.25	11.50	13	6.1
8	6	0	3	2	2.75	4.25	3	4	0
9	9	2	9	6	12.25	17	7.75	14	3.6
10	6	2	7	5	15.75	11.25	10	12	7.2
11	5	0	7	3	18.75	22.75	8	7	4
12	4	1	6	2	5.25	20	5.75	5	0
13	4	0	5	3	9.50	19	6.75	9	1.6
14	6	-	6	4	11.75	13	8.25	9	6.2
15	5	5	-	-	-	-	-	-	-
gem.::	6.3	2.1	6.5	4.2	11.1	16.1	8.3	8.6	2.7

De aantallen dode bijen, die werden geteld op 28 februari, gaven geen betrouwbaar beeld. De inspectie vond toen alleen plaats op de bodem en de vliegplank. Bij de controle van de volken op 8 mei werden bij de behandelde volken nog verscheidene dode bijen tussen de raten gevonden. Dit betekent dat de bijenmortaliteit enigszins groter moet zijn geweest dan de cijfers in de tabel aangeven.

Ook al uit andere proeven blijkt dat Perizin slechts gering bijentoxisch is (Ritter 1985). In het algemeen sterven bij elke behandeling zo'n 20-50 bijen. In de meeste gevallen gaat het dan om de bijen die als eerste het middel opklikken en hierdoor een overdosering binnen kunnen krijgen.

Bij lage buitentemperaturen kan een aanzienlijke sterfte optreden, doordat veel bijen zo nat worden, dat ze aan onderkoeling doodgaan. De bijenvolken mogen niet behandeld worden als de temperatuur onder de +5 graden Celsius is.

Tabel 4.

	behandeld		controle		t	df	significantie
raaien met bijen 26/2	6.6	1.9	6.3	2.0	0.37	28	-
dode bijen 28/2	21.7	11.8	2.1	2.7	6.03	27	+
raaien met bijen 8/5	6.3	2.3	6.5	2.5	0.26	24	-
raaien met broed 8/5	4.5	2.8	4.2	2.4	0.28	24	-
da2 broed 8/5	13.7	10.1	11.1	6.7	0.78	24	-
da2 voor 8/5	15.9	6.6	16.1	6.5	0.96	24	-
da2 stuif 8/5	8.2	2.6	8.5	3.7	0.21	24	-
raaien met broed 28/5	8.3	3.7	8.6	3.5	0.17	24	-
kg honing 12/6	4.4	6.0	3.7	4.0	0.34	24	-

sd: standaard deviatie
df: aantal vrijheidsgraden
+: significant verschillend ($P > 0.05$)

Tabel 4 laat de statistische vergelijking zien van de resultaten van de behandelde groep en de controle-groep d.m.v. de t-toets. (een toets die rekening kan houden met de aan iedere waarneming verbonden toevalligheden)

Conclusie

Perizin is zeer effectief tegen Varroamijten. Enige bijensterfte treedt op na behandeling, maar dit heeft, vergeleken met de controlevolken, geen nadelige invloed op de voorjaarsontwikkeling en de honing-opbrengst.

Literatuur

- De Jongh, D. (1982) Mite pests of honeybees. *Ann. Rev. Entom.* 27:229-252
Ritter, W. (1981) Varroa disease of the honeybee *Apis mellifera* Bee Wld. 62(4) 141-153.
Ritter, W. (1985) Perizin: Ein neues systemisches Medikament zur Bekämpfung der Varroatoose. *Tierärztliche Umschau* 40(1) 14-15
Ruttner, F.; Ritter, W.; Gotz, W. (1980) Chemotherapie der Varroatoose über die Haemolymph der Biene. *ADIZ* (5) 130-133.

N.B.: Perizin zal in de loop van het najaar bij de handel beschikbaar komen.

Nieuwe videofilm van het C.A.D. over Varroabestrijding

Voor het derde jaar is er weer een videofilm beschikbaar om de imkerij voor te lichten over de wijze van Varroa-bestrijding. Nieuw is deze keer dat ook de toepassing van het nieuwe middel Perizin wordt getoond.

Vanaf begin september is deze film van ongeveer 30 minuten weer onder gebruikelijke condities te huur. U kunt telefonisch een aanvraag doen en daarbij dient u het video-systeem op te geven (VHS, Betamax of V-2000).

De kosten zijn fl 15,— per keer en dit dient tevooren op de giro van het C.A.D. Insektenbestuiving en Bijenhouderij overgemaakt te worden: gironr. 1110262.

De redactie ontving van de Keuringsdienst van Waren een bekendmaking dat de Open Dag die de chemische industrie ieder jaar al weer voor een reeks van jaren organiseert, dit jaar een bijzonder karakter voor imkers heeft. Hieronder kunt u er meer over lezen. Maar als u dan toch op 1 november bezig bent met u te oriënteren, dan zou de redactie u bovendien op willen wekken ook andere bedrijven in uw omgeving te

bezoeken. Juist als we huiverig zijn voor een overmatig gebruik van wat uit de chemische koker komt, past het ons te weten waarom het gaat. En zeker als bedrijven in uw omgeving de deuren open zetten, dan dienen we daar gebruik van te maken. Doen. Uw plaatselijke krant geeft wel mededeling van wie eraan mee doet. Daar zijn ook bestrijdingsmiddelen bedrijven onder!

OPEN DAG CHEMIE op 1 NOVEMBER

Mededeling Keuringsdiensten van Waren.

Op zaterdag 1 november a.s. houden veel bedrijven en instellingen die chemisch werk doen open dag. Het doel van zo'n dag is de geïnteresseerde buitenstaander een blik in de chemische winkel te laten werpen.

Ook de meeste Rijks Keuringsdiensten van Waren doen hieraan mee.

Er is op die dag veel te zien over het chemisch onderzoek van levensmiddelen en van non-food artikelen, waarbij deskundigen aanwezig zijn om uitleg te geven. Bovendien zullen twee keuringsdiensten - die in Zutphen en in Haarlem - voor imkers en andere belangstellenden een en ander laten zien over het honingonderzoek zoals stuifmeelanalyses, vochtbepaling, HMF- en diastasebepalingen.

Tevens zal een diaserie vertoond worden, terwijl u natuurlijk ook uw vragen over het technisch honinggebeuren op deskundigen kunt afvuren.

Dit honinggedeelte wordt om 11.00 uur en om 14.00 uur gehouden en duurt circa 45 minuten.

Toegangsregeling

Voor de gewone open dag kunt u bij de meeste Rijks Keuringsdiensten van Waren op zaterdag 1 november van 10.30 tot 16.00 uur terecht.

Echter voor het honinggedeelte te Zutphen en Haarlem moet u zich tevoren aanmelden en dat kan vanaf heden.

Voor Zutphen tel. 05750 - 26644 opgeven bij mevr. G. Hägele.

Voor Haarlem tel. 023 - 319132 opgeven bij mevr. F.E. Geurts.

Door tussenkomst van de heer P. Lemoine beschikken we over het ANP-bericht van 19/6/86 dat we hieronder onverkort weergeven.

Boete voor veroorzaken massale sterfte van bijenvolken

ALMELO (ANP)

De economische politierechter in Almelo heeft donderdag voor het met een bestrijdingsmiddel veroorzaken van een massale sterfte onder 188 bijenvolken de cooperatieve vereniging "Verenigde Twentse Landbouwcoöperaties" W.A. in Almelo veroordeeld tot een boete van vijfhonderd gulden waarvan tweehonderdvijftig gulden voorwaardelijk. De officier van justitie had 5000 gulden waarvan 2500 gulden voorwaardelijk geeist. In de periode 11 juli 1985 tot en met 13 juli 1985 zijn 37 percelen veldbonen met een oppervlakte van ruim 122 hectare in de gemeente Den Ham, Hardenberg, Hellendoorn en Vriezenveen vanuit een sproeiwerktuigje tegen luis bespoten met het bestrijdingsmiddel luxan-dimethoaat.

Dit middel is in strijd met de voorschriften gebruikt terwijl de veldbonen nog in bloei stonden. De cooperatie heeft toegegeven een taxatiefout te hebben gemaakt door de velden onvoldoende op nabloei te controleren.

De politierechter kwam tot een veel lagere boete dan de eis omdat er in de acht jaar dat er met een bestrijdingsmiddel wordt gespoten nog nooit een calamiteit is opgetreden. Hij liet ook meewegen dat de gedupeerde imkers de totale schade van 40.000 gulden via de verzekering van de cooperatie vergoed hebben gekregen.

Situatie op dit moment

Drie en een half jaar nadat Varroa voor het eerst in Nederland gevonden is, ziet het er nu als volgt uit: In het gebied: Overijssel, Zuid-Drenthe, Achterhoek, Veluwe en de oostelijke helft van de provincie Utrecht zijn de meeste standen besmet. Ook in Noord-Brabant zijn weer veel besmettingen vastgesteld. In de rest van het land is Varroa op zeer verschillende plaatsen opgedoken: van Den Helder tot Maastricht en van Haamstede (Zeeland) tot Groningen, in alle provincies komt nu Varroa voor.

Concentraties van besmettingen vinden we rond de stad Groningen en ten oosten daarvan (Winschoten, Slochteren, Veendam, etc.) rond Amsterdam, in Midden-Holland (Leiden, Alphen a.d. Rijn, Zoetermeer, etc.) rond Rotterdam, rond Breda en in Oost-Brabant en Noord-Limburg.

Varroa wordt nu ook op geïsoleerd liggende standen gevonden en ook op standen van imkers die de laatste jaren niet met bijen gereisd hebben.

De aantallen mijten per volk zijn op sommige plaatsen in de Achterhoek en Twente zeer hoog: tot meer dan 10.000. Zonder behandeling zijn deze volken ten dode opgeschreven. Ook elders in het land worden al honderden tot duizenden mijten per volk aangetroffen. Op alle standen waar Varroa voorkomt, dient dit najaar een effectieve bestrijding uitgevoerd te worden, ook als vorig jaar behandeld is en/of deze zomer de darenraatmethode of arrestaammethode is toegepast.

Bestrijding

Het belangrijkste verschil met voorgaande jaren is dat nu het nieuwe systemische middel Perizin is toegelaten. Naat West-

Duitsland is Nederland nu het tweede land waar dit middel een toelating heeft verkregen.

Het middel heeft een aantal voordelen:

- er is relatief weinig middel nodig om een goed resultaat te behalen (32 mg per behandeling). De kans dat de raten en het opgeslaan voer in contact komen met de stof is gering;
- om toch een goed resultaat te behalen is het aantal behandelingen in vergelijking met andere middelen gering;
- de toepassing is zeer eenvoudig en snel uit te voeren;
- de behandeling kan plaats vinden als er absoluut geen broed in de volken aanwezig is.

Nog steeds geldt de opvatting dat een effectieve bestrijding van Varroa met bestrijdingsmiddelen de

beste mogelijkheden geeft. Voor een andere benadering van de bestrijding zijn de mogelijkheden nog beperkt.

Bij een bestrijding met chemische middelen geldt een aantal uitgangspunten:

- een bestrijding mag alleen uitgevoerd worden met toegelaten middelen;
- toepassing heeft alleen effect als er geen of maar weinig broed in de volken aanwezig is;
- er mag geen honing in de kast aanwezig zijn;
- de toepassing moet plaats vinden op een moment dat er geen dracht is of binnen korte tijd te verwachten valt.

In principe is het alleen in het najaar en de winter mogelijk om de bestrijding uit te voeren.

Perizin en Folbex VA zijn de middelen die toegelaten zijn. De effectiviteit van Perizin is bij een tweemaalige behandeling circa 95%, die van Folbex VA bij een 4-malige behandeling circa 90%.

Volg bij de behandeling de gebruiksaanwijzing stipt op.

Diagnose

Wanneer nog steeds geen Varroa op de stand is gevonden, is het belangrijk een diagnose toe te passen. De meest succesvolle manier is om een Varroabodem of een onderlegger te gebruiken, gekombineerd met een Varroamiddel. De volgende dag zijn de mijten met het blote oog duidelijk te herkennen. Bij twijfel de verzamelde mul van alle volken verzamelen en in een enveloppe insturen naar C.A.D. Insektenbestuiving en Bijenhouderij, Ambrosiusweg 1, 5081 NG Hilvarenbeek.

N.B.: Perizin zal in de loop van het najaar bij de handel beschikbaar komen.

Onverwachte effecten bij een nieuw type bestrijdingsmiddel in de fruitteelt

De laatste jaren is in de fruitteelt gezocht naar nieuwe mogelijkheden van plaagbestrijding, de z.g. geïntegreerde bestrijding. Uitgangspunt hierbij is om zo min mogelijk gebruik te maken van chemische middelen of om middelen te gebruiken, die zo weinig mogelijk effecten hebben op nuttige organismen. Ook voor de bijenhouderij is dit een belangrijke zaak, temeer omdat ten tijde van de fruitbloei duizenden bijenvolken in of bij boomgaarden staan.

In de bloeiperiode van peren en appels treedt er schade op vanwege vraat door bladrollers, waartegen sinds 2 jaar het middel Insegar gebruikt wordt. Dit middel is een insectengroeiregulator die effectief is tegen het larve- en popstadium, maar niet werkt tegen volwassen bladrollers, nuttige parasieten en volwassen bijen.

Omdat het middel onschadelijk is voor volwassen bijen en het effect op broed in tegenstelling tot volwassen bijen moeilijker is vast te stellen, werd vorig jaar bij wijze van proef een overdosis van het middel aan een bijenvolk gevoerd. Hierbij werd een nadelig effect op het broed vastgesteld.

In overleg met de firma werd dit jaar door de Stichting Landelijk Proefbedrijf voor Insektenbestuiving en Bijenhouderij (Ambrosiushoeve) een proef uitgevoerd, waarbij het middel onder praktijkomstandigheden getoetst werd. De eerste resultaten wijzen erop, dat het nieuwe middel inderdaad negatieve gevolgen kan hebben.

Vanuit de imkerpraktijk zijn er nu ook in enkele gevallen dezelfde verschijnselen geconstateerd. Zodra het onderzoek afgesloten is, zal de praktische betekenis van de gevonden effecten op het bijenbroed geëvalueerd worden. Nagegaan moet o.a. worden waarom deze effecten in veldproeven en in de fruitteeltpraktijk, ook in andere landen, nooit eerder zijn gevonden. Wanneer het nodig mocht blijken, zal in overleg met de firma en fruitteeltdeskundigen gezocht worden naar een oplossing, waarbij het bijenbroed geen gevaar loopt.

Hierover zullen we vanzelfsprekend in de bijenbladen berichten.

dr.ir. C. van Heemert

NIEUWS VANUIT DE COMMISSIE HONING VBBN

Opleiding tot honingkeurmeester

Het ligt in de bedoeling van de commissie Honing eind dit jaar/begin volgend jaar een of op misschien meerdere plaatsen in het land een cursus "HONING-KEURMEESTER" te starten.

Aan cursisten worden de volgende eisen gesteld:

- minimum leeftijd 21 jaar
- in het bezit zijn van het getuigschrift voor beginners en het diploma voor gevorderden. Wilt u bij aanmelding opgeven waar en wanneer u deze cursussen heeft gevolgd?

Cursus algemene kennis over honing.

Er blijkt ook belangstelling te bestaan voor het volgen van een cursus "honing, verpakking, keuring, presentatie en verkoop".

Het minimum aantal deelnemers voor het opzetten van een dergelijke cursus is gesteld op 16.

Bij voldoende belangstelling kan deze cursus georganiseerd worden in een sub-vereniging, maar eventueel ook vanuit het secretariaat voor een bepaalde regio.

Voor het volgen van deze cursus is het wenselijk dat u de cursussen "beginners" en "gevorderden" heeft gevolgd.

Voor beide cursussen kunt u zich vrijblijvend schriftelijk opgeven bij de commissie Honing, secretariaat VBBN, graag voor 1 oktober. Aan de hand van de aanmeldingen zal worden bepaald waar en wanneer de cursussen van start gaan. De betrokkenen zullen hierover zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd. Ook via het Groentje van november zal dit bekend worden gemaakt.

STAD & OMGEVING

Poolse imkers te gast bij Leidse imkers

Ewa en Ilya van de Pavert

Poolse imkers in Leiden

Een groep
brengt mee
aan

Nog nooit hebben Leidse imkers, en voor zover wij weten, Nederlandse imkers, zo'n grote groep buitenlandse imkers ontvangen: een bus vol! 47 Poolse imkers kwamen met een touringcar met twee chauffeurs op 5 april in Leiden aan om binnen acht dagen kennis te nemen van Nederland en de Nederlandse bijenteelt. De Poolse gasten logeerden bij leden van de imkersvereniging 'Leiden en onstreken', al hadden gast en gastgezin niet veel tijd om met elkaar op te trekken: slechts twee zondagen en een zaterdag. De vijf door de weekse dagen waren gereserveerd voor excursies. Ook in Polen weet men van de Lage Landen niet veel meer dan het cliché: tulpen, klompen, molens en de strijd tegen de zee.

De reeks excursies begon met bezoeken aan de Oosterscheldewerken en de Rotterdamse haven. Men was erg onder de indruk, maar om aan de verwachtingen

van de gasten te voldoen, hebben zij ook Alkmaar, Amsterdam, Haarlem en den Haag gezien. De verhalen van de zo bonte en aparte geschiedenis van Nederland moesten het tekort aan kleur compenseren toen wij door de bollenstreek reden. Het bezoek aan de bloemenveiling te Aalsmeer heeft het wel helemaal goed gemaakt.

Van onze gasten had ruim de helft een sterke binding met landbouw. Deze mensen waren erg nieuwsgierig om dat wereldwonder - de Nederlandse landbouw - te zien. Bezoeken aan de Flevohof, de fabriek van de Nederlandse Melkunie (Mona) te Woerden en het zaadteeltbedrijf Bejo-zaden te Noordscharwoude sloten hierbij aan. De belangstelling van Poolse zijde voor de organisatorische en kwalitatieve vragen was zo groot, dat wij eigenlijk overal langer hadden moeten blijven dan gepland was.

De ontvangsten op het stadhuis (zie boven) te Leiden en de Poolse Ambassade te den Haag waren niet alleen plezierige, maar ook heel belangrijke punten van het programma: tekens van erkenning van de Poolse Imkersbond. Ook al is die bond groot, de erkenning om haar werk te kunnen doen, heeft zij hard nodig.

Tot slot mag niet het bezoek aan het Bijenhuis te Wageningen onvermeld blijven. De hartelijke ontvangst door de heer Speelziek, Mw.Pos en de overige medewerkers vormde een fijn raam voor een uiterst gewichtig feit: een eerste officiële ontmoeting tussen de voorzitters van de Nederlandse en Poolse Imkersbonden. De Poolse imkersbond is namelijk erg geïnteresseerd in het aanknopen van internationale kontakten. Na zijn welkomsttoespraak overhandigde de heer Speelziek de vlag van de VBBN aan dr.H.Ostach, voorzitter van de Poolse Imkersbond. Deze nodigde de heer Speelziek uit voor een bezoek aan Polen en overhandigde een uit bijenwas vervaardigde medaille.

Ook de vice-voorzitter van de Poolse Imkersbond overhandigt geschenken.

De heer Speelziek vertelde vervolgens een en ander over de Nederlandse bijenteelt. Het aandachtige gehoor stelde weer vele vragen. Daarna kon een ieder zijn hart ophalen in de winkel, de timmerwerkplaats en bij het maken van de kunstraat. Door de vele interessante dingen en de vragen zou het bezoek veel langer kunnen duren dan gepland was. Een groepsfoto gemaakt door de redactie van het Groentje besloot het bezoek aan het Bijenhuis. Het eerste, maar naar onze mening, niet het laatste bezoek van Poolse imkers.

In de omgeving van Leiden hebben gast en gastgezin tijdens een gezamenlijk diner afscheid van elkaar genomen. Menige toespraak, dankwoorden, grapjes, liederen en het uitwisselen van aandenken maakten de avond voor zowel gast als gastgezin een onvergetelijke gebeurtenis en bracht vele tot de gedachte: dit moet een vervolg krijgen!

Zulke vaantjes werden veel door de Poolse gasten meegebracht. Ze zijn vaak met de hand vervaardigd en knap opgezet.

Het moment dat de wasmedaille door dr. Ostach overhandigd wordt aan de voorzitter VBBN; mevrouw Pos en de onmisbare tolk meer in het middelpunt van de foto.

In de periode van 28 juni tot 13 juli brachten 43 nederlandse bijenhouders in het kader van een imkersuitwisseling een veertiendaags bezoek aan hun Poolse collega's. Deze uitwisseling vond plaats op initiatief van de Imkersvereniging Leiden van de VBBN.

Na een lange reis in een comfortabele autobus belandde het gezelschap in "Dom Pszczelarza", de Poolse benaming voor Bijenhuis, gelegen in Kamianna, circa 80 km zuidoostelijk van Krakow.

Dit bijenhuis, vereenzelvigd met de naam Kamianna, is van geheel andere allure dan bijvoorbeeld het Bijenhuis in Wageningen. Kamianna is een pittoresk dorpje in een van de dalen van de Beskidy bergen, dat sinds kort is uitgegroeid tot het centrum van de Poolse imkerij. Dit Bijenhuis, in 1983 gebouwd, is een soort hotel met een capaciteit van 60 bedden, eetzaal, vergaderzaal, grote bar (waar veel mede wordt gedronken) en een receptie waar allerhande artikelen, zoals souvenirs, honing en mede verkrijgbaar zijn.

Aan de overzijde van de weg is een bijenpark, opgebouwd uit sierlijke antieke bijenwoningen, waarvan er enkele bevolkt zijn. Erachter bevindt zich een tweede bijenpark met circa 70 bevolkte kasten. Beide parken zijn gelegen tegen een helling, zodat ze vanaf de weg een fraaie aanblik bieden. Aangrenzend aan de bijenparken ligt een kerkje, waarin eveneens bijenattributen worden aangetroffen. In hetzelfde (bijen) dorpje Kamianna bevindt zich het huis van de president van de Poolse bijenorganisatie, de heer priester dr. Henryk Ostach, die dagelijks de mis leidt in het kerkje. Achter zijn huis dat de naam ORATORIUM draagt,

houdt de heer Ostach een vijftiental rood- en zwart-bonte koeien, enkele varkens en een toom kippen, waarbij de naam van modelboerderij niet misplaatst zou zijn. De produkten van deze veestapel, inclusief die van het bijenpark zouden we kunnen plaatsen in de biologische sector, want alles geschiedt op volkomen natuurlijke wijze, gewasbeschermingsmiddelen worden er niet gebruikt. In Kamianna zal in de toekomst ook nog een apitherapeutisch sanatorium worden gevestigd. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt, dat apitherapie het onderdeel van de geneeskunde is dat zich bezig houdt met de genezing van ziekten met behulp van produkten, afkomstig van het bijenvolk.

De doelstelling van Kamianna, dat de organisatievorm van een stichting heeft, is het geven en houden van cursussen, symposia op het gebied van de bijenteelt en voorlichting over moderne koninginnteelt, waarbij "international public relations" een grote rol zal gaan spelen. Gedurende de zomer is het een vakantiecentrum voor imkers en hun vrienden.

Een museum met o.a. modern imkersmateriaal is bijna gereed, terwijl de aanleg van een zwembad in het voornemen ligt.

Gedurende het verblijf van het Nederlandse gezelschap vormde Kamianna de basis voor vele uitstapjes naar elders. De hartelijkheid en verzorging die we mochten ervaren was boven alle lof verheven. Ik ben er dan ook van overtuigd dat menig een van ons gezelschap nog eens naar Kamianna zal terugkeren.

De Poolse imkerij

Na een beschrijving van onze verblijfplaats wil ik aandacht schenken aan de organisatie van de Poolse imkerij, waarvan het landkaartje van Polen een duidelijk beeld geeft. De organisatie telt 188.000 leden met in totaal 2.300.000 bijenvolken. Als je door het land trekt, in ons geval voornamelijk het zuidelijke deel, zie je bij herhaling vaste bijenopstellingen in de open lucht; de zogenaamde Duitse bijenhuisjes ziet men er niet. Men werkt er naar onze begrippen met grote omvangrijke kasten met sterke volken. Dat deze enorme honingopbrengsten binnen halen konden we tijdens de bezoeken aan diverse imkers waarnemen. Hiervoor moeten wel ontzettend goede drachtvelden aanwezig zijn en dat is zonder meer ook het geval. Als we de honingdouwdracht - denigrerend door sommigen als luizenhoning aangegeven - buiten beschouwing laten, dan noem ik de grote hoeveelheden linde- en acacia-bomen, welke laatste onder gunstige omstandigheden soms twee keer bloeien. Verder zijn er als hoofddrachten bekend: boekweit, klaver, koolzaad, paardbloem en grote concentraties zomerbloemen. Aangezien men in Polen vrijwel geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, zijn de vele korenvelden soms

- Agrar. universiteiten met een afd. bijenteelt
- Cooperaties van bijenhouders
- Bijenteeltinstituten
- Reservaten voor lokale bijen (*Apis mel. mel.*)
- Hogeschool voor de bijenteelt
- ◆ Bijenhuis in Kamianna

blauw van de korenbloemen tot oranje-rood van de klaprozen.

De bermen zijn er rijk aan bloemen, kortom als je door het landschap rijdt krijg je een indruk die doet denken aan ons land van circa vijftig jaar geleden. Het paard is op het land nog een bekend verschijnsel, evenals de hoeder of hoedster van een of meer koeien op de bermen en ruigten. Het is dan ook een verademing in zo'n landschap te vertoeven.

Aankomst in Kamianna

Voordat we op onze bestemming arriveerden hadden we al uitvoerig van het prachtige heuvelland en bergachtige Poolse landschap kunnen genieten. Immers Kamianna ligt bij Nowy Sacz, hemelsbreed 500 km beoosten de DDR en vlakbij de Tsjechische grens en op slechts 100 km van Rusland.

De officiële ontvangst van het Nederlandse gezelschap vond plaats in de vergaderzaal van het Bijenhuis. Voorzitter Ostach memoreerde in zijn welkomstwoord het succesvolle bezoek van de Poolse imkers aan Nederland, waaraan men zulke goede herinneringen had overgehouden en wat voor hen onvergetelijk was. De voorzitter VBBN repliceerde hierop door melding te maken van de banden die gedurende de laatste decennia met het Poolse volk zijn ontstaan welke o.a. resulteerden in deze imkersuitwisseling. Als blijk van waardering werd de heer Ostach een Mobee Hive aangeboden die een ereplaats zal krijgen in het dit jaar gereed komende museum te Kamianna. In zijn dankwoord memoreerde de heer Ostach dat hij in zijn functie van Apimondia-vertegenwoordiger in Nagoya (Japan) de gouden medaille voor de MoBee Hive mocht uitreiken, bij welke gelegenheid hij deze bijenwoning bestempelde als "de bijenkast voor de jaren 2000".

Later werd voor een uitgelezen gezelschap Poolse imkers een avond uitgetrokken voor een uitvoerige uitleg over deze nieuwe bijenwoning. De vormgeving, natuurlijke airconditioning en interne watervoorziening trokken daarbij veel aandacht. Ook de gazon bodem met schuiflade bleek een noviteit te zijn. Binnen de Nederlandse groep was ik gelukkig niet de enige die over een weliswaar korte, doch uitstekende ervaring met de Mobee Hive beschikte. De officiële ontvangst

werd beklonken met een glas mede, de volksdrank van het Poolse volk.

Bezoeken aan Poolse imkers

Het eerste bezoek aan een grote imker betrof iemand die we niet licht zullen vergeten, Stanislaw Obrebski in Grybow, op enkele kilometers afstand van Kamianna. We werden er ontvangen op een alpenweide waar een stuk gras was weggemaaid en waar deze imker een aantal geïmproviseerde banken met een tafel, voorzien van allerlei dranken had geïnstalleerd. Het was een complete verrassing wat we daar aantroffen. Na een allervriendelijkste toespraak, vertaald door onze reisleidster-tolk Ewa van de Pavert (secretaris van de VBB-Leiden), werden we door zijn bijenpark rondgeleid. Geen vraag zo vreemd of hij gaf er een passend antwoord op. Hij was terecht zeer trots op zijn in uitstekende staat verkerende Carnicavolkeren, waarvan hij op het punt stond voor de tweede maal te gaan slingeren. Ook zijn bijenhuis (werkplaats) met slinger en ander attributen had grote belangstelling. Na beëindiging van de excursie nog een verfrissing en met een zekere weemoed verlieten we deze buitengewoon sympathieke man, die we in de volgende dagen nog enkele keren zouden ontmoeten.

Het tweede bezoek was van geheel andere aard. Het betrof een imkerij midden in een bos, vanwaar de bijen

De president van de Poolse imkerij dr. H. Ostach verwelkomt de Nederlandse delegatie.

vlogen op de vele rond het bos gelegen boekweitvelden. Zoals bekend vliegen de bijen alleen 's morgens op de boekweit en die bewuste middag hingen ze dan ook als enorme baarden aan de kasten.

Toch wilden vele van ons het inwendige van de kasten wel eens zien en dat dit hier en daar wel eens met een "prikje" gepaard ging was temidden van al die Carnica-families geen ongewone zaak. Wat hier verder op volgde ging elk voorstellingsvermogen te boven. De betrokken imker was vergezeld van een aantal dames en heren-medeimkers uit zijn vereniging, die gezamenlijk rond een kampvuur een barbecue hadden voorbereid. Het ontbrak er werkelijk aan niets en na een buitengewoon gezellig samenzijn, waarbij nog tijd was uitgetrokken voor een imker-wichelroedeloper die enkele van zijn staaltjes tebeste gaf, moesten we afscheid nemen van deze gastvrije mensen.

Het derde imkerbezoek betrof een in Polen zeer bekend koninginneteltstation te Bochnia bij Krakow, waar we in het gastenboek zowaar een Nederlandse naam aantroffen van iemand (naam onleesbaar) uit Wageningen. Daar werden koninginnen op elektronisch gestuurde wijze geïnsemineerd zoals de eigenaar vertelde en demonstreerde. Helaas duurde dat bezoek veel tekort, daar we op weg waren naar de beroemde zoutmijnen van Wieliczka, die 's middags op het programma stonden.

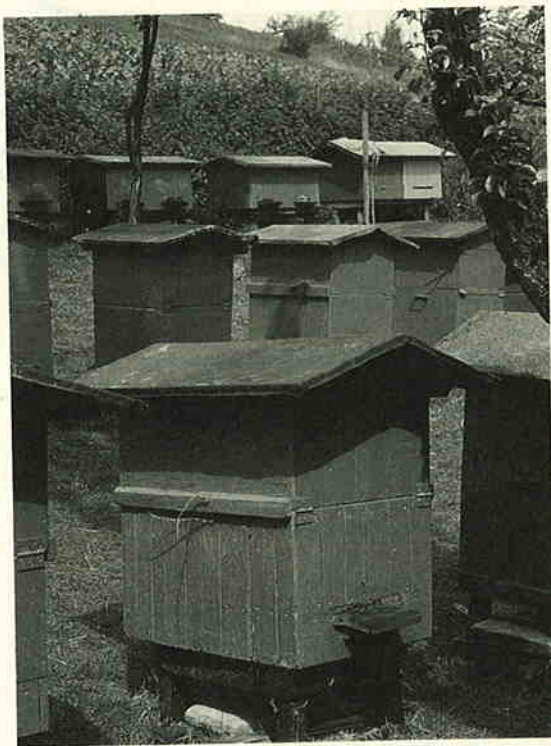
Op die dag waren we vergezeld van een TV-ploeg van de Poolse televisie, die van de volgende evenementen opnamen maakte. In het imkerscentrum te Bochnia vond met veel vlagvertoon de uitreiking plaats van een fraai diploma aan de voorzitter van de VBBN en Ewa van de Pavert.

Voorzitter VBBN en secretaris VBB-Leiden ontvangen diploma vanwege opstarten van de imkeruitwisseling. De uitreiking werd op Poolse televisie getoond.

Een en ander had betrekking op de eerste Nederlands-Poolse imkersuitwisseling. Ook tijdens het bezoek aan de zoutmijn werden TV-opnamen gemaakt. Aan het einde van die dag, op de terugweg naar Kamianna werden een aantal Nederlanders geïnterviewd over de opgedane indrukken van hun verblijf in Polen. Een dag later werd het geheel vanuit Warschau uitgezonden.

Het bezoek aan de Poolse imkerschool in Pszczela Wola, even bezuiden Lublin was zo ver weg dat aldaar overnacht moest worden. De opleiding voor beroep-

Grote solide bijenkast, zoals er veel in Polen in gebruik zijn.

simkers duurt 3 tot 5 jaar, al naar gelang de vooropleiding. Helaas duurde dat bezoek naar onze mening nogal kort want we waren nog lang niet uitgekeken en uitgevraagd. Niettemin was het een belevenis een instituut van een dergelijke omvang te mogen bezoeken. Overal waar we kwamen ontvingen we leuke souvenirs, op de imkersschool een kannetje met het embleem van die school met erin een flesje mede.

De excursie naar een bijenteeltcoöperatie in Lublin was iets geheel apart; het was een fabriek waar op zeer grote schaal mede werd geproduceerd. Alles omtrent de samenstelling van dat produkt en het produktieproces werd ons verteld en getoond. In datzelfde bedrijf wordt bijenwas verwerkt, o.a. tot kunstraat. Massale hoeveelheden lagen er opgeslagen. Bij het afscheid werd mede geschonken en het een en ander aan documentatie meegegeven.

Toeristische en andere attracties.

Het waren niet alleen bijenteeltaangelegenheden waarmee onze gastheren ons bezig hielden. Het dagje naar de hoogste top van de hoge Tatra was uniek. Het prachtige bergland in het zuidoosten van Polen kan concurreren met dat van Zwitserland en Oostenrijk. Een uitstapje naar een snel stromende rivier, waar een avontuurlijke boottocht door de stroomversnellingen

werd gemaakt zal menigeen nog lang heugen. Ook de historie van Polen speelde tijdens ons bezoek een grote rol. Diverse musea en kastelen werden bezocht, waar we werden geïnformeerd over geschiedkundige bijzonderheden die soms wel eens te gedetailleerd waren.

Een middag en een avond met een volksdansgroep, uitlopend op een gezamenlijke dansavond veroorzaakte een ware verbroedering.

Jan Dzierzon

Historisch gezien vormde het bezoek aan Kluczbork de eerste dag in Polen een hoogtepunt. Hier stond het standbeeld van priester-imker Jan Dzierzon, de ontdekker van de parthenogenese, het onbevruucht zijn, van de honingbijwerkster. Zijn vroegere woning en omgeving is thans een koninginneteeltstation (inclusief KI) en opleidingscentrum. Ook in die plaats bevond zich een fraai bijenteeltmuseum. Na het bezoek ervan werden we onthaald op een uitgebreid diner in het plotselinge "bijenteeltverblijf", dat meer weg had van een goed functionerend restaurant.

Op bezoek in Kluczbork, waar Jan Dzierzon eens leefde en waar thans een standbeeld van hem te vinden is.

De Burgemeester en Gouverneur van de stad en provincie Nowy Sacz

Een meer formeel onderdeel van de uitwisseling speelde zich af tijdens de ontvangst bij de "President" (in zijn functie van gouverneur van de provincie Nowy Sacz). Aangezien Kamianna in deze provincie is gele-

gen en een goede relatie tussen deze president en die van de Poolse imkerij van groot belang is, was de heer dr. Ostach eveneens daarbij aanwezig.

Dat bij al die gelegenheden toespraken werden uitgewisseld behoeft geen betoog. Na afloop van de ontvangst in de prachtige historische raadszaal werden enkele leden van het Nederlandse gezelschap, alsmede de heer dr. Ostach en de tolk uitgenodigd voor een kopje koffie in engere kring in de kamer van de burgemeester. Taalproblemen deden zich hier en tijdens andere plechtigheden niet voor door onze charmante Ewa van de Pavert die eventuele "hobbels" op elegante en diplomatieke wijze wist op te lossen.

Resume

Samenvattend mogen we zeggen dat deze eerste uitwisseling van Nederlandse en Poolse imkers een groot succes is geworden. Lange gesprekken werden gevoerd tussen de Poolse en Nederlandse voorzitter die o.a. resulteerden in het treffen van voorbereidingen om deze succesvolle uitwisseling tot een jaarlijks gebeuren te maken. Hoewel ons land in vergelijking met Polen slechts 5% van het aantal imkers telt en maar 4% van het aantal bijenvolken, is dat voor beide landen geen beletsel deze uitwisseling te continueren. Ook de vriendschap en vrede tussen beide volken is ermee gediend. Het was dan ook de uitdrukkelijke wens van de Poolse president aan het adres van de bijenhouders van de Benelux, zoals hij dat uitdrukte, deze imkercontacten voort te zetten en te intensiveren. Voor de 43 Nederlandse imkers was het een onvergetelijke en leerzame reis, waarbij goede vriendschappen zijn ontstaan. Vele Polen gaven blijk van hun waardering voor ons volk dat tijdens de crisisperiode in Polen zoveel zendingen van hulpgoederen naar hun land transporteerde. Anderzijds waren de meesten onzer de bevrijding door de Poolse brigade in het Zuiden des lands niet vergeten. Aldus zijn er in de loop der jaren vele sympathieën over en weer ontstaan. Mochten er groeperingen van 40 tot 50 imkers zijn, al dan niet vergezeld van hun dames, die dit grootse avontuur ook zouden willen beleven, dan kunnen zij zich voegen bij het secretariaat van het Nederlandse Bijenhuis te Wageningen, waar reeds wordt gewerkt aan een volledig informatiepakket. Verder wil ik eindigen met de wens van de heer dr. Ostach, president van de Poolse imkers, om met een sterke delegatie naar API-MONDIA 1987 in Warschau te komen. De voorbereidingen voorspellen een groots gebeuren waarbij we ongetwijfeld zullen kunnen profiteren van de lage koers van de Zloty, terwijl het verplicht dagelijks spenderen van een bepaald bedrag aan Zloty's niet voor de congresgangers zal gelden. Tenslotte was het zijn wens dat mijn verslag zou worden opgenomen in alle bijtijdschriften van de Benelux, op welk verzoek van deze sympathieke priester-president ik alleen maar mijn welgemeende medewerking kon toezeggen.

J.J. Speelziek

Welke 'know how' brachten imkers uit Polen mee?

De uitwisseling die we met onze Poolse collega's hebben kunnen we onderverdelen in een imker- en een toeristisch gedeelte. Het eerste zouden we kunnen beschouwen als een werkbezoek, dat o.a. ten doel had een bredere kijk op de imkerij te verkrijgen en meer in het bijzonder na te gaan in hoeverre we onze eigen imkerij en organisatie zouden kunnen verbeteren.

Alvorens hier nader op in te gaan eerst een vergelijking tussen de Poolse en Nederlandse situatie:

	Polen	Nederland	P : N
Inwoners x 1000	36.400	14.420	2,5
Oppervlakte (km ²)	312.700	37.290	8,3
Imkers	188.000	12.000	15,6
Bijenvolken	2.300.000	100.000	23
Imkers/km ²	0,6	0,3	2
Bijenvolken/km ²	7,3	2,6	2,8
Bijenvolken per imker	12,2	8,3	1,4

Dit schema toont duidelijk aan dat Polen een uitgesproken imker- en bijenland is. Een eerste vereiste voor zo'n situatie is de dracht, die, alhoewel van plaats tot plaats verschilt, in zijn algemeenheid vele malen beter is dan in ons land. De bosdracht uit honingdauw speelt hierbij een dominerende rol, terwijl het acacia en linde-areaal omvangrijk genoemd kan worden. Het afzien van gewasbeschermingsmiddelen maakt de graanvelden soms blauw van de korenbloem en de weilanden wit van de klaver. De teelt van vele kruiden geeft variatie aan het landschap en voedsel aan de bijen. Deze rijke drachtmogelijkheden die bijna alom worden aangetroffen zijn wel de hoofdoorzaak van een overwegend statische imkerij, d.w.z. men reist er weinig. Het daarbij genoemde percentage van 25 % kwam ons gezien de waarnemingen erg hoog voor. Van overheidswege bestaat er geen bestuivingsregeling; in voorkomende gevallen zou dat plaatselijk c.q. regionaal worden geregeld tussen imkers en betrokken bestuivingsbehoeftige gewas-ers.

Op de imkersschool vernamen wij dat in Polen 13 verschillende raampjes worden gebruikt, hetgeen duidt op evenzo 13 verschillende kasttypen. Hoewel we enkele kleine kastsoorten zagen, zo in de trant van onze Spaarkast, bestaat het overgrote deel uit grote, logge en volumineuze kasten, voornamelijk twee typen, te weten een stapelkast en een soort eenverdiepingskast, type Duitse "lagerbeute".

De volumineuze kasten bezitten vrijwel overal sterke tot zeer sterke volken, die in betrekkelijk korte tijd in staat zijn grote honingogosten te verkrijgen.

De drachtmogelijkheden zouden ons jaloers kunnen maken, de veelheid aan kasttypen zeker niet; evenmin de onhandelbaarheid van deze kolossen, die als reiskast ongeschikt zijn.

Polen werkt vrijwel uitsluitend met Carnicabijen, terwijl er twee gebieden zijn, waar de *Apis mellifica mellifica* wordt gehouden. De koninginneteelt werkt er onder ideale omstandigheden, namelijk met slechts een ras, de Carnica. De basis hiervoor wordt gelegd op de imkersschool, verder door middel van regionale cursussen. Een aantal grote imkers specialiseert zich in deze, onder andere degene die door ons werd bezocht in Bochnia. Op het gebied van de K.I. loopt men mijns inziens in de voorste gelederen.

Een duidelijk beeld van de landelijke honingproductie kon niet worden verkregen. Dat deze aanzienlijk hoger ligt dan bij ons leidt geen twijfel. Veel honing wordt door de imker zelf verkocht, terwijl verder grote hoeveelheden naar de bijenhouderscoöperaties gaan. Van de honing wordt een groot deel verwerkt tot mede, de volksdrank in Polen. Die coöperaties verwerken tevens de vrijkomende was waarvan o.a. kunstraat wordt gemaakt. Gesmolten en gezuiverde bijenwas is voor vele kunstzinnige Polen een middel om er allerlei fraaie producten van te maken zoals plaquettes, bordjes e.d.

De imkersschool in Stalowa Wola, welke de grootste ter wereld zou zijn, is een instituut dat de imkerij er grote bekendheid verschaft.

Een enorme pluim zou ik onze Poolse collega's willen geven voor hun activiteiten op het gebied van apitherapie, waarvoor een sanatorium in oprichting is in de kuurstad Krynica op circa 10 km ten zuiden van Kamianna. Later zal dit sanatorium verplaatst worden naar Kamianna. Voor wat betreft de apitherapeutische activiteiten mag worden aangenomen dat Polen aan de top van de Oost- en Midden-Europese landen staat. Het zou m.i. goed zijn in ons land aanzienlijk meer aandacht te schenken aan de reeks bijenprodukten, die gebruikt worden in het vlak van de apitherapie. Het in 1985 in Krakow gehouden Internationaal symposium over apitherapie toont aan dat we van de Polen op dit gebied nog heel wat kunnen leren.

In Nederland zouden we in deze milieubewuste tijd al- dus op een toenemende vraag kunnen inspelen.

Het laatste aspect dat ik zou willen belichten is de voorlichting ofwel de public relations. Vergelijken we onze imkerorganisatie met die van Polen, dan mogen we rustig stellen dat we in een onderontwikkeld land leven. Weliswaar heeft Polen het voordeel dat er geen honing wordt ingevoerd, het land is wat dat aangaat zelfverzorgend, doch anderzijds is het een genoegen te zien wat men daar aan artikelen bezit, die geschikt zijn om relaties aan te bieden en propaganda te ma-

ken. De poolse imker is dan ook geen "sukerboertje", integendeel, hij heeft alles voor zijn imkerij over, getuige o.a. het schitterende imkersvacantiecentrum in Kamianna. De hoeveelheid bordjes, grote wandborden, fraaie vaantjes, speldjes en vele andere attributen die wij ten geschenke kregen geven daar blijk van. Hier konden wij weinig tegenover stellen, wel iet-

wat beschamend voor onze welvarende westerlingen!

Zij die aan een volgende imkersuitwisseling zullen deelnemen doen er goed aan hiervan kennis te nemen. Tot slot de opmerking dat ik zelden een (imkers)volk heb ontmoet dat zo gastvrij was; hulde aan onze collega's uit Polen!

WIST U DAT. . .

. . . men in Termunten, dat aan de Eems ligt en niet ver van Delfzijl, men tot een nieuwe wijze van honingproduktie is gekomen? Lees slechts wat er in de Eemsbode van Woensdag 2 juli over werd bericht, waar het spreekt over de familie Van 't Westeinde waar het volgende aan de hand is:

"in het huis bevindt zich een bijennest, vermoedelijk boven het plafond van de woonkamer.

Waarschijnlijk door het warme weer is de honing van de bijen week geworden, want af en toe druppen tussen twee plafondtegels druppels honing naar beneden, die door de bewoners worden opgevangen in een paar pannetjes, die op de grond zijn geplaatst. En dat het echte honing is, daarover valt niet te twifelen: de smaak is uitstekend! Het zal echter niet zo eenvoudig zijn de ongenode gasten weer te verwijderen, want waarschijnlijk zal er dan behoorlijk moeten worden gebroken. Jammer genoeg bleken zowel de bijen als hun produktie niet reproduceerbaar in de krant". Aldus werd dit voor u opgemerkt door onze Termuntense imkervriend A.E. Skowronski met de bedoeling dat "honing uit het plafond" u zou kunnen inspireren als bedrijfsmethode.

. . . we nog maar minder dan tien reacties kregen op onze oproep om verzamelende imkers aan elkaar bekend te maken in een "verzamel"lijst - zo heet zo iets natuurlijk. Hetgeen ons ertoe brengt de oproep van het meinummer in de rubriek "vraagt u maar" nog eens te herhalen. Het gaat erom eenmalig een lijst(je) te maken met namen en adressen van imkers die hun hobby uitstrekken naar het verzamelen van alles wat met bijen verband heeft of kan hebben. Zoals het terrein van de bijenhouderij maar ook van postzegels, boeken, gereedschappen, foto's e.d. Met de bedoeling dat deze lijst mogelijk wat ideeën geeft om daarover met elkaar in direct contact te treden. Een verzamelaar zoals de heer Baldi Dekker staat bijvoorbeeld nog niet op de lijst en ik wed dat nog niet iedere imker in Nederland hem al kent. Andere even echte maar misschien kleinere verzamelaars lieten wel van zich horen.

We hopen de lijst nu in ieder geval voor de Bunnikse ruilbeurs (29 november) in het Groentje bekend te hebben gemaakt, dus in het novembernummer. Dus ga uw kansen maar na om hierop alsnog te reageren. . .

. . . dat uw en mijn blad "het Groentje" op allerlei plekken gelezen wordt? Zo ook bij het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling, het CITO, dat een tekst over stuifmeelanalyse van nederlandse honing (van de hand van Kerkvliet en van de Putten) gaat hanteren om biologie-keuzevakkers van het HAVO en VWO in een practicum op de hoogte te brengen van het functioneren van dit stuifmeel. Zou ook voor het Groentje wel eens interessante kost kunnen zijn.

. . . dat het MINISTERIE VAN LANDBOUW afd. Voorlichting en Externe Betrekkingen gaat stoppen met het uitlenen van films. Ingaande 15 juli is de uitlening overgedragen aan de Filmotheek van de Rijks Voorlichtingsdienst (R.V.D.), telefoon 070-614181. Helaas wordt het huren van een film ook duurder: het huren van 1 of twee films gedurende drie dagen gaat 15 gulden kosten en daar komen nog 38,50 gulden verzendkosten bij (retour).

Ongetwijfeld zijn er goede en interessante films te huren, maar de VBBN zou eens moeten inventariseren wat speciaal en wat in mindere mate de moeite waard is.

. . . dat de redactie op moet passen deze "wist u datjes" niet te lang te maken. Echter willen we u niet onthouden dat een imker uit Haaren (N.B.) ons gemeld heeft dat hij met anderen voor de 2e maal gedupeerd werd toen ze op de griendvelden in Beesd stonden bij Culemborg. Miste hij in 1984 zeven volken, dit jaar werden in mei twee beste volken geplunderd. Hij is bedroefd omdat de rovers onder het imkervolk te vinden moeten zijn. Conclusie: kijk met zijn allen goed uit. We zijn het met de schrijver de heer L. Opsteeg geheel eens: het op zijn beloop laten zal het alleen maar erger maken. Dat echter wist u wel.

BIJENPLANT IN BEELD

Arjen Neve

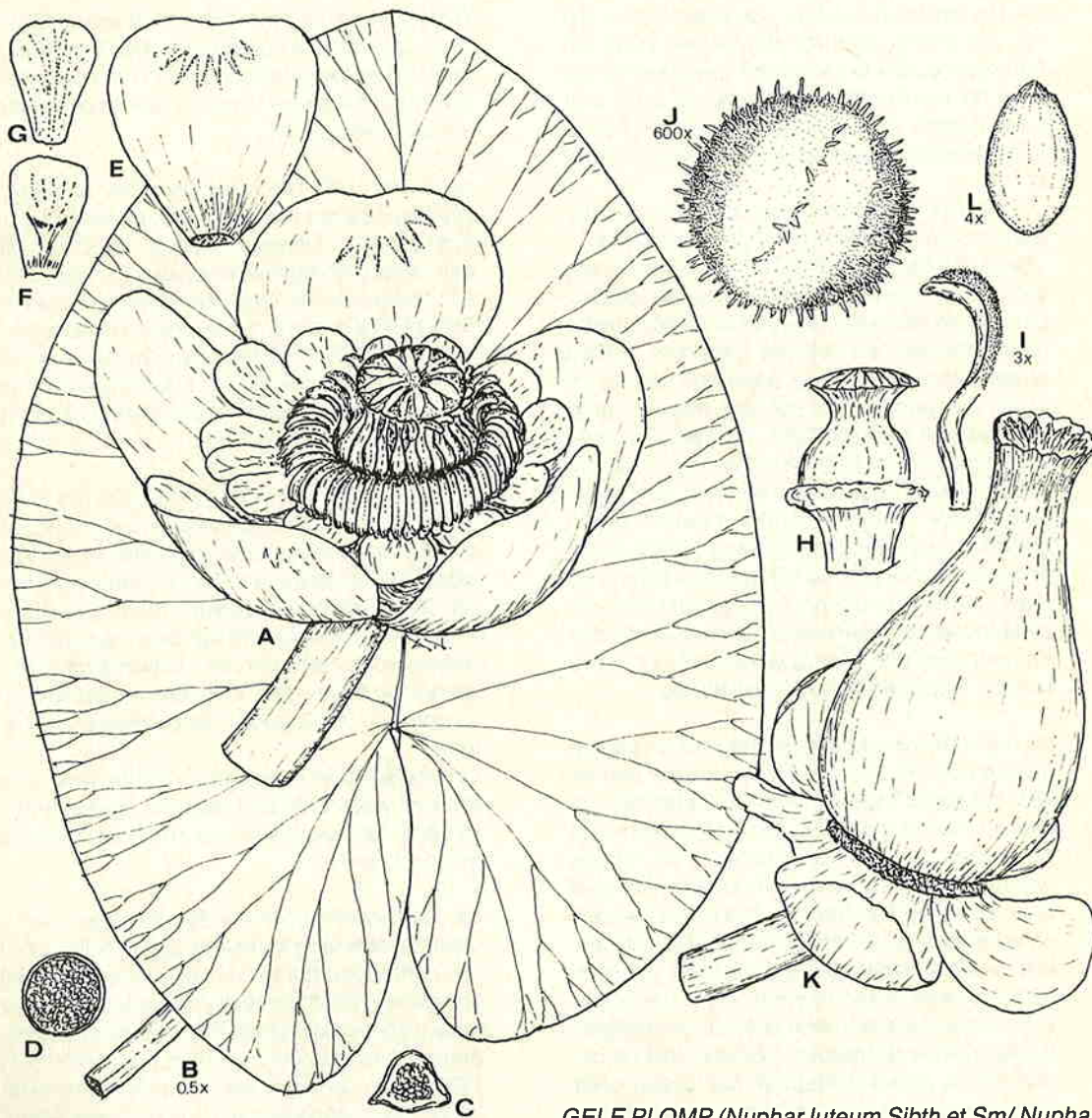
gele plomp

Onder de groep waterplanten zou je niet direct bijenplanten verwachten. Toch worden de bloemen van de Gele Plomp regelmatig door bijen bevlogen. De aanwezigheid van stuifmeelkorrels van deze plant in Nederlandse honing is heus geen zeldzaamheid.

In rustig water

De plant heeft twee soorten bladen. Drijvende eivormige bladen en ondergedoken bladen, die dun en gegolfd zijn en op grote slabladen lijken.

In rustig water vormen zich beide soorten bladen aan de plant. Is het water onrustig door bijvoorbeeld veel golfbeweging dan vormen zich alleen ondergedoken bladen.

GELE PLOMP (*Nuphar luteum* Sibth et Sm/ *Nuphar lutea* L)

A bloem; B blad; C en D stengeldoorsnede van blad en bloem; E binnenzijde kelkblad; F en G buiten- en binnenzijde kroonblad; H stamper en vruchtbeginsel; I meeldraad; J stuifmeelkorrel; K vrucht; L zaad.

De drijvende bladen hebben aan de bovenzijde huidmondjes. De bladstelen zijn driekantig en voorzien van doorlopende luchtkanalen. Via de huidmondjes en de luchtkanalen wordt zuurstof naar de wortels geleid.

Larven van sommige insecten leven op de bladstelen. Ze boren een gat in de steel en maken gebruik van de luchtkanalen voor de ademhaling.

Bijenpurperen meeldraden

De bloemen verschijnen kort na de drijvende bladen in de voorzomer.

Ze staan op een dikke stengel even boven het wateroppervlak

Het meest opvallende aan de bloem zijn de kelkbladen en de vele meeldraden, die bij het begin van de bloei dicht tegen de stempel en het vruchtbeginsel staan.

Tijdens de bloeiperiode buigen de meeldraden naar buiten.

Behalve geel weerkaatsen de meeldraden ook ultraviolet. Voor de bijen zijn ze bijenpurper. De kelk- en kroonbladen zijn geel, ook voor de bijen.

Voor het nectar puren moeten de bijen tussen de kelkbladen en veel kleinere kroonbladen zijn. De nectarien bevinden zich namelijk op de buitenzijde van de kroonbladen.

In het knopstadium van de bloem liggen de kelkbladen over de stamper. Ze houden het inwendige van de bloem zo stevig omklemd dat de vorm van het stempelpoppervlak erbinnen te zien is.

Met stekels

Tussen andere stuifmeelkorrels zijn de korrels van de Gele Plomp duidelijk te herkennen aan de dunne lange stekels.

De korrels hebben een wijde kiemopening waarop ook stekels voorkomen. Door de stekels hechten de korrels gemakkelijk aan de beharing van insecten.

Drijvende vruchten

In het najaar vormen zich flesvormige glanzend groene vruchten. Als de vruchten rijp zijn laten ze los van de steel en gaan op het water drijven. De buitenste wand valt af en later splijt de vrucht open waardoor de vele zaden vrij komen. Ze drijven aanvankelijk, maar wanneer ze ondergedompeld worden zakken ze naar de bodem.

Naast de Waterlelie

Gewoonlijk groeit de Gele Plomp in gezelschap van de Waterlelie. De bladen van beide planten zijn duidelijk door de nerven te onderscheiden. Bij de Waterlelie takken de zijnerf bij de bladrand rechthoekig af en zijn met elkaar verbonden. De nerven van de Gele Plomp vertakken zich drie keer gaffelvormig.

Otto de Kat

Honingdauwhoning in Noord-Duitsland

Honingdauw is een belangrijke voedingsbron voor de honingbijen veel andere insecten. Succesvol imkeren zonder honingdauwdracht is tegenwoordig nauwelijks meer mogelijk, zeker sinds het drachtplantenbestand zo is achteruit gegaan. Zo bestaat momenteel de in de Duitse Bondsrepubliek geproduceerde honing voor ongeveer de helft uit honingdauwhoning.

Aldus Udo Heimbach en Jost H. Dustman in de A.D.I.Z. (1986/4)

Toch weten de imkers in het algemeen weinig af van de producenten van deze honingsoort. Het meest is er nog bekend van deze dracht in Midden- en Zuid-Duitsland. Genoemde schrijvers hebben gedurende de jaren 1979 - 1983 de verschillende honingdauw producerende bladluisoorten onderzocht in het Noordduitse Celle. Het artikel beschrijft een kleine dertig soorten waarvan de eikensierluis (*Tuberculoidas annulatus*) en de Lindesierluis (*Eucallipterus tiliae*) tot de belangrijkste behoren. Meestal volgt na een jaar met een hoge "luisdichtheid" een jaar met een geringer aantal, zodat om het jaar op een behoorlijke honingdauw opbrengst te rekenen valt. Wat de omgeving van Celle betreft, vallen daar geen enorme opbrengsten te verwachten omdat het aantal eiken en linden er betrekkelijk beperkt is. Maar in de stad zelf was er gedurende de onderzoeksperiode jaarlijks in de drachtarme tijden een groot honingdauwaanbod. Uit stadsdelen waar veel linden groeien zijn gewichtstoename (door nectar en honingdauw) van meer dan 6 kg per volk per dag geregistreerd.

Misschien zijn in ons land de mogelijkheden van honingdauwdracht enigszins met die van Celle te vergelijken. Dan zou het interessant zijn zo'n onderzoek ook bij ons eens te houden. Helaas echter, en mijns inziens volkomen ten onrechte, is honingdauwhoning hier verre van populair. Soms krijg je zelfs wel eens de indruk dat we liever niet over die "luizenhoning" praten, terwijl we toch mogen aannemen dat een groot percentage van onze zgn. zomerhoning uit honingdauwhoning bestaat. Zo slinger ik zelf bijna ieder jaar omstreeks begin augustus uit mijn (Amstelveense) bijenvolken een flinke portie van deze zeer donkere, enigszins stroperige honing. De smaak is anders, inderdaad, maar dat is nu juist het bijzondere ervan. Onze oosterburen weten dat al lang: honingdauwhoning is daar aanmerkelijk duurder dan gewone nectarhoning.

In gesprek met mevrouw Ewa van de Pavert

In de redactionele wandelgangen wordt het huidige nummer al het "Polennummer" genoemd. Toch ontbreekt er nog een belangrijk aspect aan om het septembernummer inderdaad zo te mogen noemen en wat zou er overigens tegen zijn om het niet die naam mee te geven.

Het ontbrekende aspect betreft het antwoord op de vraag over wie toch de ziel en spil van de reisuitswisseling met Polen was.

Uit de tweede en derde hand vernamen we dat die ziel en spil luisterde naar de naam Ewa van de Pavert, maar velen zal dat al wel bekend zijn. Toch leek het ons raadzaam een telefonische babbel met mevrouw van de Pavert, secretaris van de VBB- Leiden te hebben teneinde wat meer over haar te weten te komen en omdat dat ongetwijfeld velen zal interesseren. Ook wisten we een foto van haar te bemachtigen zodat Groentjeslezers kunnen zien wie mevrouw van de Pavert is.

Die ene foto is al wel duizend woorden waard. Overigens, toen de redactie al blij was met een foto, bleek later dat er nog veel meer geschoten was. Het eindresultaat is dat we haar in dit nummer tenslotte van veel kanten kunnen laten zien. Dit is temeer belangrijk omdat het niet meeviel om haar in het telefoongesprek woorden over haarzelf te laten zeggen.

Wanneer ze daartoe wordt uitgenodigd zegt ze zoiets als: "er is niet zoveel boeiends over mij te vertellen want sinds wij het bezoek aan het bijenhuis Kammianna vorig jaar aflegden hebben we contact gehad met de voorzitter van de Poolse imkersbond dr. Ostach, maar die contacten" - ze zoekt even naar wat bruikbare nederlandse woorden - "die contacten waren gewoon werkcontacten met de bedoeling een uitwisseling tot stand te brengen en dat is alles".

En als je dan tussenbeide brengt dat dat wel simpel is gezegd, maar dat dan de zorg rondom de uitwerking toch allesbehalve simpel geweest moet zijn, dan wimpelt ze dat af met een opmerking over een geheel andere boeg in de zin dat als er wel wat bijzonders te melden zou zijn, maar dan imkertechnisch, ze dat best via de Stertselaar of het Groentje aan de redactie zal opsturen.

Kortom de bescheidenheid is een van de sierende kenmerken van Ewa van de Pavert die we door Polen-gangers hebben horen beschrijven als onvermoeibaar, overal taktisch en altijd behulpzaam om het iedereen van de reizigers naar de zin te maken.

Toch zijn we nog wel iets aan de weet gekomen tijdens ons gesprek. Omdat we haar eens hebben horen zeggen dat het bijen houden in Polen zo gewoon is als het houden van honden of poezen in Nederland, vroegen we haar eerst naar haar imkerverleden. We dachten natuurlijk dat ze misschien wel uit een heel oude imkerfamilie zou kunnen stammen. Mis. Van huis uit is ze een grotestadskind, een Warschaue, waar niets bijzonders mee aan de hand is.

Maar toch.

Nu zestien jaar geleden was er een orkest uit Nederland in Warschau op een muziekfestival voor hedendaagse muziek, waaronder een jong Nederlander. U begrijpt zo ontstond de allereerste band. Er kwam een huwelijk van en het jonge echtpaar van de Pavert had nog verder lang en gelukkig kunnen leven zonder dat dit in dit blad ook maar een rimpeling zou hebben veroorzaakt. Zo ziet mevrouw van de Pavert dat ook. Ze maakt er geen geheim van en wijst er vaak op in de loop van ons gesprek dat het toeval, en niet alleen wat betreft een kennismaking met een jong Nederlander, toch wel een heel belangrijke rol in het geheel gespeeld heeft. Zo gebeurde het dat een drietal jaren geleden het gezin van de Pavert met een belangstelling voor de natuur als vrijetijdsbesteding op de voortreffelijke Leidse milieu-bijenmarkt te vinden was. Vooral de heer van de Pavert raakte geïnteresseerd en was later gevangen in-en voor de imkerij. Er volgde een cursus en hij werd imker. Het duurde ook niet lang voor dat men in Leiden Ewa van de Pavert als secretaris van de Vereniging had ontdekt!

En wat doen imkers als ze op vakantie zijn in het buitenland, - voor de van de Paverts Polen natuurlijk? Precies: kijken hoe de collega-imkers het doen, vooral in Polen. En zo volgde de ontdekking van Kamianna, een ontmoeting met dr. Ostach, publikaties in de Stertselaar, het Leidse plaatselijke blad en in ons eigen blad.

En zo volgde een jaar van plannen maken en voorbereidingen treffen voor de uitwisseling.

Toen kwam Tsjernobyl een weinig roet in het eten gooien: een van de vijf imkers ongeveer meende het risico

Ewa van de Pavert als vraagbaak voor de Poolse imkergasten; in Leiden genomen door Arjen Neve na de koffie-maaltijd.

van een reis naar Polen niet te moeten lopen; kortom een spannende en vooral inspannende tijd van voorbereiding.

Maar beluister ik het wel - en de redactie is op dit punt vast niet onjuist geïnformeerd - dan was iedereen diep onder de indruk van datgene van wat door mevrouw van de Pavert voor de imkers hier en daar gedaan is. Even later belandde ook een namens het Hoofdbestuur genoteerde erkenning in die zin op de redactietafel. Hij vergezelt daarom ingekaderd dit artikel.

En wat door het succes van de afgelopen uitwisseling nog meer is: ze zit vast niet stil als het er straks van

Imkersuitwisseling met Polen

Het hoofdbestuur VBBN wil gaarne zijn complimenten overbrengen aan de sub-vereniging Leiden voor de door haar betoonde initiatieven en organisatie van de imkersuitwisseling Nederland-Polen. De wens wordt hierbij uitgesproken dat dit het begin zal zijn van een groeiende relatie tussen de imkers van beide landen. Voorts wil het Hoofdbestuur een bijzonder woord van waardering richten aan de secretaris van genoemde vereniging, mevrouw Ewa van de Pavert, die een bezielende en dominerende rol heeft gespeeld bij deze uitwisseling.

komt een sterke nederlandse afvaardiging te maken naar het Apimondia-congres 1987.

Zoals u misschien al weet zal dat gehouden worden in dezelfde stad waar het toeval 16 jaar geleden zo'n wonderlijke loop nam.

In de volgende nummers van dit blad leest u er meer over. Zeker weten.

VAN IMKER TOT IMKER

Ko Zoet

De heide, hoop van vroegere tijden, heeft de afgelopen winter een gevoelige klap gehad. De felle februarikou zonder een isolerende sneeuwlaag heeft veel heide doen afsterven. Grassoorten waaronder het Pijpestrootje, vullen de opengevallen plaatsen snel op. Willen we in de toekomst nog iets van de heide overhouden dan zal er snel van heidebeheer sprake moeten zijn.

In hoeverre partikuliere instanties, bijvoorbeeld ondersteund door regionale imkerij, hierin het voortouw kunnen nemen zou wellicht een agendapunt kunnen zijn van een vergadering van de Commissie Drachtplanten.

Nogmaals de bijenweide

Het is langzamerhand weer tijd om de balans op te maken over het afgelopen bijenjaar. Hoog genoteerd staat bij mij het enorme plezier dat ik met de immen beleef. Ik moet zeggen dat de aanpak rond de zwermtijd steeds beter aan de verwachtingen voldoet, hoewel het best kan zijn dat volgend jaar met totaal verschillende weersomstandigheden zich een aantal kenpunten zullen voordoen. De grote lijn staat echter vast. De kunde van ons imkeren willen we nog wel eens afmeten aan de hoeveelheid gevulde honingpotjes, het-

geen ten dele opgaat. Een kundig imker is bijvoorbeeld zeer goed op de hoogte van de bijenweide in zijn wijde omgeving. Onder wijde omgeving versta ik een straal van 500 meter in het vroege voorjaar tot wel 4 km in de loop van de zomer met de bijenstand als centrum.

Een kundig imker zorgt ervoor dat tijdens de dracht de volken in optimale conditie zijn d.w.z. veel ruimte voor het totale volk en een leg ruimte voor de koningin bestaande uit goed uitgebouwde raten. Uiteraard mag op het tijdstip van de dracht geen zwermneiging in het volk aanwezig zijn, want dergelijke volken hebben wel iets anders aan hun hoofd dan nectar verzamelen. Het lijkt allemaal eenvoudig, maar er verstrijken ettelijke jaren voordat we ons het "bijenritme" van de streek waar wordt geïmkerd eigen hebben gemaakt.

De afgelopen maanden heb ik uiteengezet hoe ikzelf de problemen de baas meen te blijven. Probeert u de grote lijn te ontdekken en neem alleen datgene eruit dat gebruikt kan worden.

Er werd me onlangs gevraagd met wat voor soort bij ik imker. Ik neem aan dat bedoeld werd met welk ras. Mijn antwoord is: "Een allegaartje".

Af en toe worden er in een volk plotseling mooi-grijze

bijtjes geboren en dan vermoed ik Carnica-invloed. De meeste volken bezitten ook enkele bijen met oranje ringetjes, nakomelingen van de Italiaanse invloed uit de jaren dertig.

Door het ontbreken van enige controle op de bevruchting moeten de resultaten van de jonge koninginnen scherp in de gaten worden gehouden.

Een volk kost het bijzonder veel moeite om een honingkamer in gebruik te nemen; voortdurend wordt de nectar onder het moerrooster gestopt. Het lijkt me een erfelijke eigenschap want het komt al vele jaren in dat volk voor. Van deze moeder ga ik niet verder telen. Een ander volk verprutste eind april de ingehangen kunstraat. Twee weken later reeds enkele doppen. Ook een dergelijke moeder wordt niet gehandhaafd. Ondanks deze probleempjes heb ik geen enkele behoefte om met raszuivere soortgenoten uit welke windstreek dan ook te gaan werken. Mijn huidige bij bevat uitstekend en voorziet me ruim van de beste honing.

Goede resultaten zijn met alle soorten bijen te bereiken, MITS ER MAAR VOLDOENDE DRACHT IS.

Aan dat laatste ontbreekt het nog wel eens en dan leren we de vaklui kennen. Ik ken ze, die in staat zijn vol trots honing te tonen waar collega-imkers eraan denken om de honingkamer te plaatsen.

Veel imkers moeten reizen om een sterke dracht te vinden. Onderschat echter de eigen omgeving niet. De bijenweide in tuinsteden en nieuwbouwwijken is vaak overweldigend met het grote voordeel dat we vaker een kijkje bij het vlieggat kunnen nemen, met alle vreugde vanden.

De praktijk van het najaar

Na het slingeren houdt u meestal een aantal raten over waarin zich nog een flinke hoeveelheid stuifmeel bevindt. Dat was voort de bijen het "appeltje voor de dorst" en daarom zorgen wij er voor dat deze raten weer zo snel mogelijk worden teruggehangen. Niet zo maar ergens in kast, maar liefst tegen het broednest. Tijdens het afvoeren zullen de bijen het stuifmeel bedekken met een laagje voedsel. In het vroege voorjaar komen dez raten op de mn=enulijst voor en het vraagt weining verbeeldingskracht om de stimulans te vermoeden die er van deze "gouden" raten uitgaat.

Het overwinteren van stuifmeelraten buiten een bijenvolk loopt meestal op een teleurstelling uit. Of het stuifmeel valt ten prooi aan de stuifmeelmijt met gevolg dat het verpulvert, of het droogt uit n wordt bikkelhhard. De bijen hebben er veel werk mee om het later weg te knagen en bouwen op deze plekken merendeels darreraat. De beste manier van overwinteren buiten het bijenvolk is de diepvrieskist, nadat de raten eerst in papier zijn gewikkeld.

Het probleem met de stuifmeelraten doet zich overal voor, gelet op een vraag in ons Amerikaanse zusterblad "Gleanings".

Als oplossing werd aangeraden de bak met stuifmeelraten onder het volk op de bodemplank te plaatsen.

Zowel de nektarrestanten als het stuifmeel zouden door de bijen rond het broednest worden opgeslagen. Mocht u in het bezit zijn van veel raten met stuifmeel, dan is deze suggestie het proberen waard.

Eindconclusie: IN HET NAJAAR ALLE RATEN MET STUIFMEEL TERUG IN DE VOLKEN.

Ik heb er een gewoonte van gemaakt om medio mei zogenaamde stuifmeelplanken uit de volken te verwijderen. De volken krijgen er kunstraat voor terug, het betekent ruimte voor de koningin en werkt de zwermimpuls tegen. In augustus komen de stuifmeelraten weer terug in de volken. Het broed dat dan wordt aangezet vormen onze winterbijen.

Als in het najaar de raten kritisch worden bekeken wees dan echt kritisch.

Ruinm alle oude, zwarte, onooglijke, scheluw getrokken, doorgezakte en gedeeltelijk weggeknagde raten radikaal op. Geef de volken er volgend voorjaar veel kunstraat voor terug.

Vroeger staarden imkers zich blind op het gegeven dat elke uitgebouwde raat ongeveer een kilogram honing kostte. (van wie was en is die honing eigenlijk?)

We weten nu beter.

Er zijn sterke aanwijzingen dat in het voorjaar bij dracht de wasklieren van bijen automatisch wasschubjes gaan produceren. Door het inhangen van vellen kunstraat begeleiden we dus dat proces van vernieuwing hetgeen tevens ziektekiemen weinig kans geeft.

Een slimmerd komt nu op het idee om tijdens de najaarsvoeding nog enkele vellen te laten uitbouwen. Het lukt, kost de bijen meer moeite en is niet verstandig.

Als de pas uitgebouwde raat wordt volgedragen met voedsel is doorzakken of uitzakken van de raat zeer wel mogelijk. Jammer voor alle bijenmoeite. De dunne nooit bebroede raat geeft minder bescherming tegen temperatuurfuctuaties dan bebroede exemplaren waar zich een aantal coconnetjes in de cellen bevinden. Het uitbouwen van raten vraagt van de bijen veel energie (aantastig eiwit-vet lichaam). In het voorjaar wordt dit door massaal binnenkomend stuifmeel snel aangevuld, in het najaar is stuifmeel schraalhans keukenmeester.

Het inwinteren op twee broedbaken betekent niet dat u inwintert op twintig raten. Zorg dat in het midden van de onderbak vijf of zes goede raten hangen en vul deze bakken verder op met een aantal oude, zwarte...enz. raten die volgend voorjaar bij de eerste inspektie gelijk worden verwijderd. Raten zwaar van het voer gaan dan van de bovenbak naar de onderbak en in de bovenbak komen dan een paar juweeltjes van raten te hangen waar de koningin zich met genoeg over zal ontfermen. Ook kunt u in de onderbak minder raten hangen, want de buitenste raten zijn vaak nat en beschimmeld vooral als er geen goede ventilatie is.

Vanaf begin mei heb ik de opvangla uit de bodems verwijderd. Eind september breng ik ze weer aan. Het

is me gebleken dat de volken met gedeeltelijke gaasbodem het gaas telkenmale dichtkitten waarbij zich vaak stroken propolis vanaf de onderkant van de raten tot boven het gaas bevinden. Ik heb geen afspraak met de bijen gemaakt om extra propolis voor me te produceren dus zullen ze de openingen wel als tochtgaten beschouwen. De beste preventie tegen vocht en schimmel is nog steeds een sterk gezond volk.

Afvoeren.

Nog steeds weet ik niet of het belangrijk is, maar mijn mentor was vroeger onverbiddelijk. De voeropening in het dekkleedje, dat nu merendeels vervangen is door de veel hygienischer plank, moest zich aan de voorzijde bevinden.

De theorie waarmee deze regel omgeven was luidde als volgt. De bijen slaan het voedsel achter en boven het broednest op. Bevindt de voeropening zich aan de achterzijde dan belemmert dat een vlotte verwerking/opslag van het voedsel. Vandaar bevindt de voeropening zich bij mij aan de voorzijde van de deklplank.

Als er gevoerd wordt betekent dat voor de bijen dracht. Het gevolg is dat er in de bijen opwindung ontstaat en dat de veldbijen op zoek gaan naar de bron. Als nu de imker juist van plan is zijn volken te inspecteren en niet alert is op de situatie die door hem is opgeroepen dan ontstaat binnen de kortste keren een felle roerij, een murw gestoken imker en moeilijkheden met de burens. Altijd in de avond inspecteren is een gouden regel vanaf de maand augustus. Bedek de raten met een doek tijdens de inspectie, zet geen enkele raat onbedekt buiten de kast maar gebruik een drieramer of iets dergelijks. Laat geen stukjes raat slingeren. Alles dat uit de kast komt kan een aanleiding worden tot roerij. Wees attent en bespaar uw bijen dat ongerief, beter gezegd 'die ellende'.

Knippen van de koningin, najaarswerk?

Wellicht is u nu met de ogen te knippen, want dat is toch een typisch voorjaarskarwei?

De volken zijn dan kleiner, er is een geringe kans op roerij en het is meestal een plezier om de bijen na te zien, ze zijn goed gemutst alsof ze ook doordrongen zijn van het komende voorjaarsfeest. Maar bovenal, in de nog kleine volken vinden we gemakkelijk de koningin.

Toch lijkt het voor het bijenvolk een minder prettige ervaring. Na vele maanden rust wordt het broednest uit elkaar getrokken en krijgt het zonlicht kans tot op de raten door te dringen. Het met zorg in stand gehouden interne kastklimaat verdwijnt als sneeuw voor de zon. Of dat alles nog niet voldoende is wordt er ook nog naarstig jacht gemaakt op de koningin die juist de laatste tijd door de bijtjes is aangezet meer eitjes te produceren. Har Majesteit rent van raat tot raat voor de zoekende ogen van de imker+medeimker+medeimker uit maar ordt uiteindelijk toch gesnapt.

Een paar triomfantelijke kreten... en dat was het laatste wat ze zich kon herinneren. De imker(s) staan betoeterd met in huyn hand een levenloze koningin.

Het lijkt wel wat op een sensatieverhaal, maar in het voorjaar werd ik door een imker uit het Friese land gebeld die me vroeg of ik iets dergelijks zelf eerder had meegemaakt of er een verklaring voor wist. (Tijdens de knipoperatie voorafgaande aan de voorjaarsreis naar het koolzaad was hen dat bij enkele koninginnen gebeurd.)

Aangezien ik geen koninginnen knip ken ik het verschijnsel niet persoonlijk, maar onze welbekende heer Geskes heeft er enkele jaren geleden nog over geschreven. Noem het een vorm van stress, een dodelijke flauwte door spanning. Nog afgezien van het feit dat een koningin in staat is een situatie zo te doorgronden (intuïtief natuurlijk) dat ze er tijdelijk onderdoor gaat. Het knippen van de koningin in het vroege voorjaar is een enorme ingreep waarvan we de gevolgen soms moeilijk kunnen inzien. Na enige minuten komt de koningin weer tot leven, houd haar dan nog even in de hand en zet haar dan terug op de raat. Niet elke koningin is zo "stressgevoelig", maar het geeft te denken.

Vandaar dat het wellicht aanbeveling verdient de koninginnen in het najaar te knippen. Het knippen van de koningin kan noodzakelijk zijn als de volken veel op reis gaan en de imker zijn kostelijke koninginnetjes niet met een zwerm kwijt wil raken. Het geeft de imker een veilig gevoel. Als er toch geknipt moet worden zou ik het persoonlijk in de hoogzomer doen, zodra de jonge koningin een broednest in alle stadia heeft opgebouwd. Ook dan zijn de bijen prettig in de omgang want er is meestal dracht. Wellicht is de jonge freule dan ook minder stressgevoelig.

Het lijkt me echter een duidelijke zaak dat knippen/merken van de koningin door haarzelf als een benauwende ervaring wordt beleefd. Het heeft echter praktische voordelen.

Vooraf vroeger werd aangeraden de eerste voorjaarsinspectie kort te houden omdat anders de koningin kon worden afgestoken. Produceert de koningin dan wellicht een feromoon van andere samenstelling, waardoor ze door de bijen niet meer als "koningin" wordt herkend? Vragen en voorlopig nog vraagtekens.

Dromen

Zojuist was ik nog even bij mijn tuinvolk (de 10.731ste keer dit jaar). Een heerlijke honinggeur werd door drommen waaijende bijen de zomeravond ingestuurd. Wellicht is de dracht sterk genoeg dat er nectar in de honingkamer wordt opgeborgen, maar ik weet zeker dat de kantraten zwaar zijn van de honing en het stuifmeel. Het betekent een prima investering voor geweldige volken die in het voorjaar trappelen van ongeduld om zich als bestuiver op te werpen van de talloze voorjaarsbloemen met voor de imker het voorrecht te genieten van puur natuur, rechtstreeks uit de raat. Het leven kan goed zijn!

De imkersrekening Ofwel de prijs van een potje honing

J.A.Somers

Naar aanleiding van een opmerking van een kennis dat honing mij niets kost omdat de bijen die toch voor mij halen, had ik al wel eens wat gerekend aan de kostprijs van mijn honing. Het was dus niet zo moeilijk voor mij om wat aan de vraag van onze redacteur in het juli/augustusnummer te doen.

Een vraag over een belangrijk onderwerp dat ons allemaal aangaat ook al wordt deze vraag meestal met de mantel der hobby-liefde bedekt. Het succes van onze inspanningen moet namelijk niet alleen in potjes honing per volk worden uitgedrukt maar ook in een prijs/prestatieverhouding. En, zoals onze redacteur stelde, men zou er verschillende bedrijfsmethoden mee kunnen toetsen. Een verfijning van onze hobby; en wellicht voor (semi)beroepsimkers de overstap van de bijenstand naar de bijsland.

Voor jezelf een imkersrekening opmaken is niet moeilijk. Rondkijken in je bedoening en ALLES opschrijven wat je tegenkomt. Prijzen van het Bijenhuis erbij. De oogst in potjes tellen (zonder imkerslatijn!). Dan een lijstje maken bijvoorbeeld zoals in de bijgaande opstelling en je bent klaar.

Maar er kan meer uitkomen als het een aandachtspunt wordt in onze vereniging. Via de imkersrekeningen zien we vele imkers aan het werk met evenzoveel verschillen in benadering, omvang van de stand, spullen. We kunnen leren van optimalisatie, voor hetzelfde geld beter imkeren, een sport op zich. Zou dit niet iets zijn voor een informatica-project voor een Hogere Agrarische School? Misschien komt er niets uit, maar we weten eindelijk wat onze honing kost.

Na deze ontboezeming een toelichting op mijn voorlopig eenvoudig gehouden imkersrekening. In eerste instantie heb ik gezocht naar een rubrieksindeling. Binnen het totaal moet je zaken die een beetje bij elkaar horen groeperen om de invloed van die rubriek op het totaal te kunnen zien.

De prijzen zijn uit de lijst 1986 van het Bijenhuis. Vervangingswaarde! Een aantal zaken is zelf gemaakt maar moet toch normaal worden geprijsd, het gaat om een correcte waardebeoordeling van honing als economisch goed.

Over afschrijvingstermijnen zal het laatste woord voorlopig nog niet gevallen zijn. Ik heb wat ramingen gedaan voor mezelf. Met een computermodel kan je een evenwicht vinden tussen termijnen en onderhoud.

Onder "rente" versta ik de rentederving over de investeringen. Ik heb gerekend met 6% over de halve cataloguswaarde.

Rubrieken

A.

Onder spaarkast versta ik het geheel van bodem, twee

broedkamers, honingkamer, dekplank, dak, moer-rooster en kleine voerbak.

Met vier van deze combinaties imker ik als volgt: In de winter vier volken; in het voorjaar wordt het kleinst volk opgeheven, bijen en broed verdeeld. De kunstzwermen huizen in de broedkamer waar de oude moer zat. Van de drie kunstzwermen wordt er meestal een weggegeven, de overige twee mogen een keer afvliegen, broed afstaan, en worden eind juli verenigd om als vierde volk de winter in te gaan. Veel honing kan dit volk niet meer opleveren maar in de honingkamer komen de (bijna) volle ramen van de besthalende volken.

B.

Feitelijk hoort het kastmateriaal in deze rubriek bij A. Een zwerm kan (tijdelijk) gehuisvest worden, reservekoningin gekweekt of een Carnica-moer uit Schiermonnikoog als eerste behuizing gegeven.

Nadat ik mijn sommetjes had gemaakt bleek dat ik nog een paar dingen was vergeten maar dat maakte weinig uit op het totaal.

C.

Hoe lang doe je met raten, met raampjeshout? Eerlijk gezegd weet ik dat niet goed, ik heb maar wat gegokt. Een belangrijke post, maar een jaartje meer of minder maakt niet veel uit.

D.

Er zijn imkers die een slinger te duur vinden en er een lenen. Met wat onderhoud gaat een slinger wel lang mee, zodat een eigen slinger niet eens zo duur is. Voor een verenigingsslinger geldt overigens wel een korte afschrijvingstermijn! De wassmelter is zelf gemaakt, dus niet zo duur als vermeld. Je zou hier tegenover de kostprijs van de was als inkomsten moeten noteren. Een wassmelter is niet zo nodig, een ander heeft misschien een dure roestvrijstalen opvangbus.

E.

Dit zijn directe jaarlijks terugkerende kosten: af en toe een boek, onderhoud enz. Verenigingssuiker is goedkoper maar dan moet je die wel ophalen, reiskosten en ik heb geen auto! Wij halen de suiker in de aanbieding, bij het boodschappen doen. Varroabehandeling kan straks duur worden.

Reizen met de bijen doe ik niet; met reizen kan je meer produceren maar daar staan reiskosten en tijd tegenover. Als hobby-imker praat ik niet over loon, maar eigenlijk zal het wel moeten als we het over de prijs van honing hebben. De honing raak ik op mijn werk kwijt in gewone jampotjes die ik terug krijg, wel met het verenigingsetiket erop. Ik heb dus geen verkoopkosten, ik hoef geen winst te maken en over BTW wordt onder imkers niet gepraat. Dit zijn wel zaken voor een (semi) beroepsimker!!!

Sommige imkers kopen/verkoppen/verhuren volken.

Deze zaken kunnen ook in deze rubriek worden genoemd.

Zoals we zien is deze rubriek de belangrijkste invloedsfactor op de prijs van onze honing.

F.

Deze rubriek gaat over de stand zelf. De bank waarop mijn volken staan zal wel geen cataloguswaarde hebben, ik heb de materiaalkosten (hout, lijm, schroeven, verf) geschat. Ik sta met twee andere imkers op een stand, de tegels, kantplanken en het zand betreffen mijn deel. Vroeger wel eens 'georganiseerd', maar ja, het heeft een economische waarde.

Wij hebben geen bijenstal. Een goede behuizing werkt natuurlijk prettiger maar is kostbaarder in onderhoud, afschrijving en rente.

Grondgebruik heb ik niet gerekend, wij staan gratis in de tuin van het instituut waar ik werk. Eigenlijk moet dat wel, oppervlak van platje, vliegruimte, afschermen, de beplanting. Geen afschrijving maar wel huur of rentederving. Over de investering zou nog vermogensbelasting moeten worden berekend en de rente verrekend met de inkomstenbelasting. Inflatiecorrectie is niet nodig omdat de spullen tegen vervangingswaarde zijn geboekt.

Ik ben me ervan bewust dat mijn imkersrekening een beetje amateuristisch is. Maar als veel leden wat proberen te maken is er wel een boekhouder of accountant onder de leden te vinden die het een keer goed doet voor ons allen.

Collega-imkers, veel succes. Het blijkt dat je van imkeren niet rijk wordt, maar dat wist u zeker al (ook zonder imkersrekening!).

Rijk worden hoeft ook niet, imkeren is leuk en . . . mijn honing is de lekkerste!

A.

4 spaarkasten	4x252,50 =	1010,—	afschr. 15j.	67,33
			rente	30,30
				97,63 +

B.

1 zesramer		81,—
2 drieramers	2x52,50 =	105,—
2 separator/ reisraam	2x37,75 =	75,50
8 dubb.ver- kleinbl.	8x12,— =	96,—
8 enk. ver- kleinbl.	8x 8,90 =	71,20
2 invoer- kooitjes	2x 2,50 =	5,—
2 moerhuisjes	2x 0,60 =	1,20
1 pijp		29,75
1 bijtel		4,75
1 veiger		5,35
1 imkersjack		49,50
1 bijenkap		16,50

540,75	afschr. 15j.	36,05
	rente	16,22
		52,27 +

C.

7 kg kunstraat	7x21,— =	147,—		
draad		8,25		
oogjes		8,25		
		163,50	afschr. 4j.	40,88
			rente	4,91
150 ramen	15x11,— =	165,—	afschr. 8j.	20,63
			rente	4,95
gaatjesmaker		32,90		
spoorwielte		7,50		
		40,40	afschr. 15j.	2,69
			rente	1,21
				75,25 +
D.				
1 slinger		499,50		
1 wassmelter		274,50		
		774,—	afschr. 30j.	25,80
			rente	23,22
1 dubbele zeef		49,75		
1 ontzegelvork		14,50		
		64,25	afschr. 15j.	4,28
			rente	1,93
				55,23 +
E.				
tabak		5,95		
literatuur		20,—		
verf, spijkers e.d., schuur-				
papier		10,—		
lidmaatschap		60,—		
suiker	44x2,20 =	96,80		
Varroa-diag-				
nose	54,90 : 3 =	18,30		
reizen km x0,50		pm		
loon uren x40,—		pm		
potjes/etiketten		pm		
verkoopkosten		pm		
winst		pm		
BTW		pm		
		211,05		211,05 +
F.				
bank		50,—	afschr. 15j.	3,33
			rente	1,50
50 tegels		62,50		
zand		40,—		
kantplanken		25,—		
behuizing		pm		
grondgebruik		pm		
		127,50	afschr. 30j.	4,25
			rente	3,83
				12,91 +
				=

Totaal jaarlijkse kosten
exclusief pm

504,36

Honingopbrengst, langjarig gemiddelde, 90 potjes

Kostprijs honing per potje 504,36 : 90 = f 5,60 excl. pm

Markt van Melk en Honing

De tweede Zuidlaarder bijenmarkt werd op 2 augustus op de Ekkelkamp in Zuidlaren gehouden. Dit jaar was de markt aangekondigd als een "Markt van Melk en Honing" omdat de steeds in belangstelling winnende geit als bron van melk mee van de partij was. De geitenfokvereniging Eexterveen had een keuring in verschillende klassen georganiseerd, waartoe een centraal op de markt gelegen ring was vrij gehouden. Over de dag verdeeld vonden drie keuringen plaats die ook werden toegelicht. Dit vormde een zeer gewaardeerd intermezzo voor het publiek tijdens het verdere gebeuren op de markt.

Over de bijenmarkt het volgende. Het aantal aangevoerde bijenvolken was gering, de handel stroef. Volgend jaar zal aan dit onderdeel van de markt groter aandacht worden gegeven.

De honingkeuring verliep naar wens. Het aantal deelnemers aan het garantiesluitzegel-systeem was 20, het totaal aantal deelnemers 32. Winnaar van de wisselbeker werd wederom de heer Saal uit Appingedam.

Door de vereniging Zuidlaren was in de berichtgeving aan de pers sterk de aandacht gevestigd op de honingmarkt met garantiesluitzegels. Dat bleek een succes. Alle honingverkopende imkers deden goede zaken en verkochten in totaal honderden potten honing tegen een minimum marktprijs van fl 6,75 per pot. Meerdere malen werd door imkers op de achtergrond gemompeld "dat zou ik niet durven vragen", maar het bleek hier dus wel te kunnen. Wij moeten de nederlandse honing op een positieve manier bij het publiek onder de aandacht brengen en tevens garant staan voor echtheid en kwaliteit. Als imkers niet langer afwachting aan de kant willen blijven staan en met zijn allen een waarborg willen geven voor kwaliteit, dan volgt de beloning vanzelf!

Niet onvermeld mag blijven dat de markt begunstigd werd door prachtig weer. Het was er ook heel gezellig

en er was veel te doen en te zien, zoals

- het trekken van kaarsen door het publiek onder deskundige leiding
- een drachtplantenpuzzel
- korfvlecht demonstraties
- een informatiestand over "zure regen"
- graveren van glas; heel wat imkers lieten er een bij in een borrelglas graveren.
- handel in bijenteeltartikelen was er met kramen van ons Bijenhuis en van de fa. Van Dam. De zaken gingen goed.
- een informatiestand van de Molenstichting; er werd molenmeel verkocht
- de familie Hamberg demonstreerde allerlei vindingen op bijenteeltgebied
- er waren kunststof bijenkasten van Postma
- de fa. Dodo demonstreerde het maken van marmelade met weinig of geen suiker
- demonstraties wolbehandeling en verven
- ieder uur een bijenfilm en ieder uur een volle bak
- geitenmelk, op de markt demonstratief gewonnen, kon geproefd worden
- scouting Zuidlaren bakte heerlijke honingpannekoeken
- geiten- en schapen-kaas werd goed verkocht
- er was een rad van avontuur (gaf ons tegenwicht tegen de hoge kosten)
- de eigen vereniging had een informatiestand
- koffietent met een uitgebreid terras
- een openbare les over honing, gegeven door dhr. Meyberg
- verkoop van bollen, planten en zaden.

De gehele entourage onder de hoge bomen op de Ekkelkamp, met de leuke marktkramen, de zeer vele bezoekers en een glad lopende organisatie, gedragen door alle 30 leden van onze vereniging Zuidlaren, zorgden voor een uitermate geslaagde dag.

Een dag die recht doet aan wat ons imkers bindt: "het bijenhouden". We noteerden op die dag spontaan drie nieuwe leden en een nog groter aantal geïnteresseerden die in de toekomst een aantal van onze verenigingsavonden gaan meemaken.

Rest mij nog te vermelden dat de imkersvereniging Zuidlaren dank verschuldigd is voor de voortreffelijke

materiele en financiële steun van de gemeente Zuidlaren, de legerplaats Zuidlaren en de Nederlandse Gasunie, die deze dag mede mogelijk maakten.

G.Freije, secretaris

VEENENDAAL

Indrukken van de Veenendaalse Bijenmarkt

- Dit jaar viel de Veenendaalse Bijenmarkt op dinsdag 15 juli.
- Er werden 122 korven en 115 kasten aangevoerd.
- Gekeurd werden 7 korven, 6 kasten en een stal van 6 korven.
- Van Holland uit Veenendaal kreeg de eerste prijs voor de kasten.
- De grote winnaar was Van Eck uit Bruchem: hij won de eerste prijs voor de korvenstal en voor het derde achtereenvolgende jaar de eerste prijs voor de grootste aanvoer, dit keer 71 korven. Hierdoor kon hij de wisselprijs van de gemeente Veenendaal behouden.
- Veel zaadteeltbedrijven kochten volken. Een zaadteeltbedrijf kocht in een klap 100 korven.
- De prijs voor de korven lag tussen de 75 en 125 gulden.
- De prijs voor de kasten lag rond de 250 gulden, voor 6-ramers tussen de 150 en 200 gulden.
- Er waren 23 standhouders waaronder een met stro-vlechtfiguren, een met een klompenmaker, een met drachtplanten. Ook was een korfvlechter actief en werden spinsters genoteerd.
- Het aantal bezoekers was niet te schatten, het was een komen en gaan. De een hield het op 2500 bezoekers, de ander op 20.000. De waarheid ligt daar tussen in.
- In 1987 wordt de markt weer op de derde dinsdag in juli gehouden, dat is dan 21 juli 1987.
- Bent u er dan ook (weer)?

J.M. van Heest-Verloop

Tips van het consulentschap september 1986

Voor de Varroabestrijding dienen, om elk risico voor uzelf, de bijen en de consument van uw honing te ver-

mijden, alleen toegelaten middelen gebruikt te worden.

Deze kunt u herkennen aan het toelatingsnummer met daarachter de letter N. In het Wettelijk Gebruiksvoorschrift moet staan dat het middel dient voor de toepassing in bijenvolken.

Realiseert u zich goed dat u als imker onder dezelfde bestrijdingsmiddelenwet valt als elke tuinder, fruitteler of boer. U dient dezelfde regels en voorzichtigheid in acht te nemen.

Het onvermijdelijk vervliegen op een stand heeft zijn invloed op de hoeveelheid mijten in een volk. Het is noodzaak om bij een bestrijding alle volken te behandelen.

De bestrijding met Perizin hoeft pas plaats te vinden in de periode november t/m februari.

Probeer na het inwinteren de bijenvolken in de bovenbak te hebben. De toepassing van Perizin, waarbij het middel op de bijentos gesprengd moet worden, is dan het gemakkelijkst.

Het inwinteren met kristalsuiker geeft geen problemen. De bijen zelf inverteren de saccharose voor een gedeelte, zodat naast saccharose ook glucose en fructose in het voer komen.

Kant en klare invertsuiker is ook te gebruiken om in te winteren. Voor een probleemloze uitwintering mogen alleen saccharose, glucose en fructose in het wintervoer voorkomen. De verhouding glucose/fructose is verder belangrijk om geen kristallisatie van het voer te krijgen.

Let erop, dat de suikers enzymatisch geïnverteerd zijn. Bekend is dat, wanneer het inverteren met behulp van zuren heeft plaats gevonden, er problemen met de bijen ontstaan.

Vergelijk de prijs van kristalsuiker en invertsuiker op basis van het gewicht van de droge suiker.

Winter de volken in een rap tempo in. Het heeft weinig zin het broedseizoen te rekken. De kwantiteit van de bijen neemt wellicht wat toe, maar de kwaliteit van de bijen wordt er niet beter op.

Het gevaar van roverij in deze tijd van het jaar is groot. Verklein de vliegaten en mors niet. Knoeit u toch wat suikerwater, dan snel opruimen.

Uitgangspunt is dat u met de najaarsvereniging uitkomt op het aantal hoofvolken dat u wilt aanhouden. Hou daarbij rekening met het feit dat enkele volken door moerloosheid kunnen uitvallen.

Verenig in elk geval elk volk dat niet meer dan 10 ramen volledig bezet.

VRAAGT U MAAR

Dat het Groentje ook door de niet-imkerende wederhelften van onze leden intensief wordt gelezen bleek uit een telefoontje dat het Bijenhuis onlangs voerde met de echtgenote van een van onze leden. Het werd een gezellig praatje "van vrouw tot vrouw" met ongeveer de volgende achtergrond:

Haar man imkerde nog niet zo erg lang. Met veel genoeg had zij dan ook in het honingnummer van januari jl. over de avonturen van mevrouw Maagendans als prille imkersvrouw gelezen.

Zeer onlangs was de eerste "eigen" honing geslingerd hetgeen haar inspireerde om er ook in de keuken iets mee te doen.

De belevenissen van mevrouw Maagendans en de koek waarmee zij een prijs won kwamen haar weer in herinnering, maar helaas: in het artikel werden wel de gebruikte ingrediënten, maar niet de wijze van toebe-reiding uit de doeken gedaan.

Weliswaar bakte zij graag, maar een volleerd kok was ze niet, zonder "werkbeschrijving" durfde ze het niet aan. Zoeken in het Groentje naar mogelijke andere werkbeschrijvingen leverde niets op.

VRAAG: Kan ik een werkbeschrijving krijgen van de prijskoek?

ANTWOORD:

We nemen aan dat zeer veel echtgenoten van (begin-nende) imkers met hetzelfde probleem te kampen zullen hebben. Zo is hiermede het idee geboren om te pogen maandelijks een honingrecept in het Groentje op te nemen.

Mevrouw Maagendans vonden we onmiddellijk bereid haar keukengeheimen prijs te geven. Zij schreef voor ons op hoe zij haar verukkelijkke "prijskoek" bakte; oorspronkelijk was het recept afkomstig uit het Bijenboek van Joustra (1928):

Benodigdheden: 500 gr. bloem - 250 gr. honing (linde of heide) - 8 eetl. suiker - 1/4 ltr. melk - 2 afgestr. theelepels zuiveringszout - 2 theelepels kruidnagel - 4 theelepels kaneel - (verder naar smaak gehakte amandelen, rozijnen of 1 bolletje gember (gesnipperd) en iets sucade).

Eerst honing en melk "innig" door elkaar roeren, kan iets verwarmd worden bij koud weer. Het meel, de suiker en de overige ingrediënten dooreen roeren en dan de honing + melk langzaam erbij doen, al roerende, tot u net een vloeibaar deeg heeft. Bij een wat stijf deeg kunt u een klontje roomboter toevoegen.

Oven voorverwarmen en ong. 3 kwartier tot 1 uur met onderverwarming in een matig warme oven bakken. U

kunt zien of de koek gaar is door er met een breinaald in te prikken; komt deze er droog uit, dan de koek nog verder goed uit laten dampen.

HET BEGIN VAN EEN NIEUWE RUBRIEK IS ER!!

Mag ik u allen vervolgens uitdagen uw beste, lekkerste, mooiste honinggerecht aan ons zoete volkje prijs te geven?

Als u een foto heeft waarop uw produkt in volle glorie prijkt dan houden wij ons daarvoor uiteraard aanbevo-len.

J.P.

bijen timerick

*Een werkbij nabij Gerkesklooster,
had last van een koude noordooster.
En dat in maand mei,
geen bloem in de wei,
gauw weer de kast in, zonder rooster.*

H.de Jong, Leeuwarden.

Verkiezing/herverkiezing Hoofdbestuurleden

In de statuten van onze Vereniging is vastgelegd dat de sub-verenigingen binnen een groep een Hoofdbestuurlid kiezen voor een priode van drie jaar, waarna nog 2x een herverkiezing kan plaats vinden. Hij of zij kan zo ten hoogste 9 jaar zitting hebben in het Hoofdbestuur.

Elk jaar zijn 5 H.B-leden aftredend. Per 31 december 1986 zijn dit:

- de heer R.R. Saal groep Groningen herkiesbaar
- de heer F.E.Hoogendoorn groep Drente herkiesbaar
- de heer A.H.Hartman groep Overijssel-W. niet-herkiesbaar
- de heer S.J.Gouda groep Betuwe herkiesbaar
- de heer C.E.Jansen groep Noord-Holland herkiesbaar

De sub-verenigingen binnen deze groepen kunnen kandidaten stellen. Ook bij her-verkiezing is kandidaatstelling noodzakelijk. De namen van de kandidaten dienen tijdig bij het hoofdbestuurslid of het groepsbestuur bekend te zijn. Deze geeft de namen door aan de sub-verenigingen zodat hieromtrent overleg gepleegd kan worden, waarna in de groepsvergadering van sept/okt via schriftelijke stemming gekozen wordt. Elke sub-vereniging brengt een aantal stemmen uit, afhankelijk van het aantal leden op de ledenlijst. Vanuit het secretariaat zal een schriftelijke opgave hiervan verstrekt worden.

Kandidaten dienen, ook bij herverkiezing, een schriftelijke verklaring af te geven dat zij, indien zij gekozen worden, de functie zullen aanvaarden.

Bij tussentijds aftreden van een hoofdbestuurslid neemt zijn/haar opvolger op het rooster van aftreden de plaats in van zijn/haar voorganger.

J.P.

WIJ GEDENKEN

Op 2 juli 1986 overleed ons lid

J. MOES

op de leeftijd van bijna 60 jaar. We verliezen in hem een enthousiast lid. We wensen zijn familie veel sterkte toe om dit grote verlies te dragen.

Bestuur en leden sub-vereniging
Steenwijk

Op 74-jarige leeftijd overleed te Oosterwolde

ATZE DIJKSTRA

In zijn imkersloopbaan was hij spreker op vele bijeenkomsten om te vertellen over het imkeren en over al datgene wat met de bijenteelt te maken had. Met zijn dia-series wist hij zijn lezingen nog meer inhoud te geven. Daarbij was hij verzamelaar van alles wat met bijenhouden te maken had. Bij velen zal hij in herinnering blijven als een persoon die met kennis van zaken over het bijenhouden kon vertellen. Hij werd 74 jaar.

C.P.

SPEURBIJTJES

Opgave schriftelijk. Tarief: 20 woorden f 7,50, elk woord meer 35 cent; te voldoen bij vooruitbetaling door storting op giro 846801 t.n.v. VBBN Wageningen.

TE KOOP : complete bijenuitrusting, 4 gezonde bijenvolken in spaarkasten, losse raten, beroker en verdere bewerkingsattributen. Prijs n.o.t.k. Tel 02963-3675

TE KOOP: wegens omstandigheden 4 beste bijenvolken op ramen, eventueel met kast, ingewinterd. F.Ham, de Meerkoet 9 Vriezenveen.Tel 05499-62989.

TE KOOP: 3 kasten met gezonde bijen. Tel.05918-1720 (Drente)

TE KOOP: enkele goed bevolkte simplexkasten; verder nog enkele simplex, enkelwandige simplex, zes-en drieraamskasten (alles gebruikt maar in goede staat) A.Kraai,Rozenstraat 2,4043 KN Opheusden, tel.08887-1526

AANGEBODEN: enkele Carnicavolken teveel. Uitstekende kwaliteit. Tevens enkele raszuivere koninginnen. Drs.Alkema.Tel 05978-46621

GEVRAAGD: enkele 10-raams spaarkasten,raampjes en evt. een wassmelter voor een (bijen-)vriendenprijsje. Ad Brouwer.Tel 05759 -4378

GEVRAAGD: Wie helpt mij aan een exemplaar van het bijenboek van J.A.Joustra (Goes 1941) Tel 020-828927 (na 18.00 uur)

GEVRAAGD: Honingslinger; bouwjaar en prijsopgave (liefst RVS met terugdrukrem) J.M.A.Pelkmans,Hortensiastr. 102, 2985 AL Ridderkerk. Tel.01804-24603

TE KOOP : Wegens beëindiging: 6 lege spaarkasten, 2 zesramers en toebehoren. F.Folkersma, Alm 20, 8032 BL Zwolle Tel 038-533264

TE KOOP : 3 bijenvolken op raam. Goede conditie, niet mee gereisd. Staan in Vorden (Gld.). Inlichtingen R.Nijhof. Tel 020-682132 na 18.00 uur

ELKE JAARGANG OP DE PLANK en bij de hand. Wij binden uw Bijenteelt in, voorzien van gouden titel. Boekbinderij "Vision", de Woerd 43, 7824 RB Emmen (Dr) Tel. 05910-25361

TE KOOP : 4 goede bijenvolken in kasten. Prijs n.o.t.k. Dhr.Brinks. Tel.05480-13677 (Rijssen).

TE KOOP : 10 bijenvolken in spaarkasten. Holwierde Tel 05960-29856

TE KOOP : Bijenkasten in z.g.a.n. Simplexkasten op 1 en 2 broedkamers, 1 hk. Ook een stal voor 6 kasten. Tel. 033-722512

Waarom blijft u klagen over een

slecht geheugen?

VERGEET NOOIT MEER gezichten, namen, adressen, data, getallen, enz. door onze unieke cursus voor succesvolle geheugentraining!

Ontdek het geheim van een **STERK GEHEUGEN** en hoe u bijv. vreemde talen veel sneller kunt leren.

BON voor een **GRATIS** prospectus!

BT

Naam en adres:

Zenden aan: **MEMOSCHOOL, Antwoordnummer 465, 2060 VE BLOEMENDAAL** * geen postzegel nodig!

MEER KWALITEIT, VOOR MINDER GELD

- * Bijenteelt-producten
- * Imkers-benodigdheden
- * Houtbewerking; speciaalopdrachten
- * Dienstverl., curs., advies, etc.

Vraag nu gratis prijslijst en verkoopadressen aan.

Imkerij; onderwijs-proef-bedrijf i.o.
Postbus 2150 / Zuidbuurt 91
(op afspr. en iedere za.)
VLAARDINGEN tel. 010 - 4746685

Landinzicht

BIJENSTAND „DE GRUBBE”

A.W. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63,
6361 GL NUTH (Limburg)

Kan u alles leveren voor de bijenteelt.
Prijislijst op aanvraag, gratis toegezonden.

☎ 045-243183 Nuth of

☎ 045-252408 Brunssum.

Tevens bieden bij te koop aan:

BUCKFAST Produktie-koninginnen en

CARNICA Produktie-koninginnen.

Stammen af van in Nederland gekweekte
koninginnen door kunstmatige inseminatie.

BIJENSTAND Fa. H.T. VAN DAM & ZN., JUBBEGA (Fr.), ☎ 05165 - 13 82

kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.

Kunstraat, bijenwoningen en onderdelen uit eigen werkplaatsen. Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen. Tevens voor **weder-verkoop** diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF”

Sinds 1897

HONING EN STUIFMEELPOLLEN

Bloemenhoning - Lindehoning - Klaverhoning -
Boekweithoning en Acacia-honing in 2 soorten.
Bij grote afname extra korting.

Tevens hebben wij alle imkersartikelen, meubelwas en specialiteiten.

Prijscourant op aanvraag.

Ons magazijn is geopend van maandag t/m zaterdag van 8 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds.
In de zomermaanden tot 9 uur 's avonds.

HOEVELAKENSEWEG 144 - 3784 WK TERSCHUUR
Telefoon 03426 - 1978 of 2167 - postrekening 2622

Namens de imkerbond van de LLTB, de Limburgse Boeren en Tuindersbond, verzocht drs. W.H. Steegmans de redactie om opname van het volgende bericht, dat verder voor zichzelf spreekt. Het is misschien goed om nogmaals te herhalen dat de redactie organisatoren van activiteiten op het terrein van de bijenhoudery gaarne gelegenheid geeft hiervan in het landelijk verspreide Groentje aankondiging te doen.

Studiemiddag over honing

Dit jaar viert onze afdeling "Stein" het feit, dat zij in 1936 is opgericht. In het kader van dat 50-jarig jubileum heeft ons bestuur, desgevraagd, besloten te Stein een imkersbijeenkomst te houden en wel om 14.00 uur op zaterdag 11 oktober a.s. in het Trefcentrum Kerensheide. Voor wat betreft het thema is de keuze gevallen op het thema: **HONING**. We hebben de heren L.G.M. Hensels, medewerker van het Consulent-schap Akker en Tuinbouw en drs. J.D. Kerkvliet, verbonden aan de Keuringsdienst van Waren, bereid gevonden een voordracht te houden. De eerstgenoemde zal spreken over: Honingwinning en honingverzorging; de laatste over: Onderzoek en keuring van bijenproducten.

Aan de aanwezige imkers wordt de gelegenheid geboden hun eigen honing te laten keuren. De honing moet worden aangeboden in flacons (zonder etiket). Gekeurd zal worden in 3 categorieën: vloeibare honing; gekristalliseerde honing en heidehoning. (hierna volgen in het bericht mededelingen voor leden van deze bond)

Voor nadere inlichtingen: Bernardusplein 12, 6367 KC Voerendaal.

INTERNATIONAL BEE RESEARCH ASSOCIATION

CURRENT BEST SELLERS

PLANTS & BEEKEEPING: F.N. Howes
price including postage DF25/£5.75

QUEEN REARING: (English Edition)
Ruttner.
price including postage DF111/£23.95

ANATOMY & DISSECTION OF THE
HONEYBEE:
H.A. Dade.
price including postage DF81/£17.50
postgiro/CCP account no. 29 179 4408

Current lists now available from IBRA,
Hill House, Gerrards Cross, Bucks.
SL9 0NR., England

T/M 7 SEPTEMBER, LEIDEN

U kunt nog tot 7 september een bezoek brengen aan de tentoonstelling van de jubilerende Leidse imkervereniging. In de Hortus Botanicus, die ook verder een bezoek waard is.

6 SEPTEMBER, HILVARENBEEK

De Vrienden van de Ambrosiushoeve organiseren een werkdag die om 10.00 uur zal beginnen.

6 SEPTEMBER STADSKANAAL

Bijen- en jaarmarkt.

13 SEPTEMBER HILVARENBEEK

Open dag Ambrosiushoeve. O.a. presentatie van de nieuwbouwplannen. Georganiseerd door de "Vrienden van de Ambrosiushoeve".

13 SEPTEMBER BUSSUM

Bijenmarkt aan de huizerweg.

20 SEPTEMBER UGCHELEN

Bijen- en honingmarkt in het dorpshuis.

20 SEPTEMBER LEEK

Bijen- en honingmarkt. Tevens honingkeuring van de kring Groningen. Op het landgoed Nienoord te Leek.

23 SEPTEMBER HAARLEM

Op Parklaan 108a van "Scouting Haarlem" een bijeenkomst die begint om 8 uur met (1) een bijenpraatje (2) een lezing met dia's van dhr. Arjen Neve: "Waarnemingen van bijenbezoek aan bloemen"; dit in een gezellig samenspel met toehoorders ter uitwisseling van ervaringen (3) verloting

26 SEPTEMBER LEIDEN

In het wijkcentrum "Zijkwartier" van der Marckstr. 19 te Leiderdorp aanvang 8 uur. (1) De (vijfde) honingkeuring (2) diploma-uitreiking aan geslaagde cursisten van de cursussen bijenteelt voor beginners en gevorderden (3) vertoning van Walt Disney's film "Secrets of the Beeworld"

27 SEPTEMBER EERBEEK

Bijen- en honingmarkt. De bekendste, oudste en grootste honingmarkt van ons land met als specialiteit de echte heideraathoning. In de Korenmolen aan de Kanaalweg 1.

4 OKTOBER, HILVARENBEEK

Jaarvergadering van de Vereniging Vrienden van de Ambrosiushoeve. Aanvang 10.30 uur in Hotel Brabant en 's middags op de Ambrosiushoeve.

4 OKTOBER ZUTPHEN

Honing en milieumarkt van 10.00 tot 16.00 uur op de Schupstoel te Zutphen. In verband met de organisatie worden kraamhouders verzocht contact op te nemen met de heer Tempelmans Plat. Tel 05750-15373

4 OKTOBER ROTTERDAM

Open dag met regionale Honing en Waskeuring. Zie vooral het juli/augustusnummer, pag. 235 voor een uitvoerige uiteenzetting over deze veelbelovende dag.

5 - 12 NOVEMBER STEENWIJK

Expositie over bijenhouden in de tentoonstellingsruimte van de Openbare Bibliotheek te Steenwijk. Organisatie: VBB-Steenwijk e.o.

25 OKTOBER WAGENINGEN.

Instructiedag vanuit de commissies Onderwijs, Ziektebestrijding en Koninginneteelt.

9 NOVEMBER STEENWIJK

Groep Overijssel-West organiseert een honingkeuring. Aanvang 10 uur. In Galerie Steenwijk (in de Openbare Bibliotheek) ter Maethstraat 2 te Steenwijk

29 NOVEMBER BUNNIK

2e Verzamelaars ruil- en verkoopbeurs. 's Middags van 14.00 - 16.00 uur

In september begint het nieuwe Bijenjaar.

Zorg voor een goed begin, met voldoende bijenvoer!

Wij hebben daarom nu een eenmalige partij SUIKER
in zakken van 30 kg à f 1,60 per kg.

Hiervoor geldt wel: **OP = OP**

TRIM-O-BEE in jerrycans à 14 kg, bij 10 stuks à f 38,50

TRIM-O-BEE PLUS eveneens in jerrycan à 14 kg, bij 10 stuks à f 48,50

Voor ieder die met Varroa te maken heeft, is het belangrijk om te weten dat
HET BIJENHUIS omstreeks 15 september PERIZIN uit voorraad kan leveren.

BIJENHUIS WAGENINGEN

Grintweg 273 - 6704 AP Wageningen - Tel. 08370-22733

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oostenwoldseweg 47,
8421 RP Oldeberkoop, tel. 05164-439.
Open di., vr.middag, zat.morgen en na tel. afspr.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, 9626 TE
Schildwolde, tel. 05982-1455.
Open dagelijks, behalve vr. na 12 u.

Depot Onstwedde:

H. Bessembinder, Wessinghuizenweg 18, 9591
VJ Onstwedde, tel. 05991-1226.

Depot Assen:

Mevr. J. Blomsma-Mast, Dreslanden 90
9407 JA Assen, 05920-45277.
Open: di. en vr. van 14.00-17.30 en za. 9.00-12.00
uur en op telefonische afspraak.

Depot Staphorst:

W. Bloemert, Lankhorsterweg 28, 7951 PP Stap-
horst, tel. 05220-52865. Open: ma. en do. van
18.00-20.00 uur, zat. van 8.00-12.00 uur en na tele-
fonische afspraak.

Depot G.J.L. ten Cate:

Verzetstraat 54, 7671 GL Vriezenveen,
tel. 05499-3040.

Depot Enschede:

A.M. Spit, Sternlandweg 21, 7548 BV Boekelo,
tel. 05428-2703. Open ma., wo., do.: 16-19 uur,
zat. 9-12 uur en na telefonische afspraak.

Depot Reggedal:

H.J. Hannepen, de Hogenkamp 2, 7471 CW Goor,
tel. 05470-75576.

Depot afd. Gorssel:

G.J. Lensink, Deventerweg 4, 7213 EG Gorssel,
tel. 05759-2468.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR Halle,
tel. 05736-479.

Depot Winterswijk:

M.J. Grevers, Miste 4, 7118 WB Winterswijk,
tel. 05435-239.

Depot Flevoland:

Mevr. H. Mulder-Scheepmaker, Boeier 04-58,
8242 CL Lelystad, tel. 03200-40393. Open do.,
vr., 17-19 uur en na tel. afspraak.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7, 8161
CA Epe, tel. 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th.G. Veenstra, Pr. Frederikstraat 13, 8081 NN
Nunspeet, tel. 03412-54037.

Depot Apeldoorn:

J. Kwak, Prinsenweide 15, 7317 BA Apeldoorn,
tel. 055-216461. Open do., vr., 18-20 u. en na tele-
fonische afspr.

Depot Boerenbond Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, 6545 AT Nijmegen,
tel. 080-777793.

Depot West-Betuwe:

Imkerij „Lingebij“, Mw., C.E.A. Meissen-Zuider-
wijk, Lingedijk 84, 4196 HC Tricht, tel.
03455-2438.

Depot Bunnik-Houten:

B.Th. Barten, Koningslaan 23, 3981 HD Bunnik,
tel. 03405-61742.

Depot Hilversum:

Imkerij 't Schuurtje, Oud Loosdrechtse dijk 115,
1231 LS Loosdrecht, tel. 02158-4104. Open ma.
en wo. van 13.00-19.00 uur. Vrijdag en zaterdag de
hele dag.

Depot West-Friesland:

Klaas Verlaet, Ganker 11, 1654 JH Benningbroek/
Nibbixwoud, tel. 02297-2325.

Depot Noord-Holland:

H.S. Homburg, Velsersduinweg 165,
1971 ZB IJmuiden, tel. 02550-21530.
Open dagelijks van 13-16 u. en na tel. afspr., do.
gesloten.

Depot Rotterdam:

Mevr. en dhr. Schmitz, Molcatensingel 266,
3077 SH Rotterdam, tel. 010-833944.
Na telefonische afspraak.

Depot Gouda:

C. Bos, 3e Tochtweg 6, 2841 LM Moordrecht,
tel. 01802-1227, na tel. afspr.

Depot afd. Dordrecht:

W.A. Boevé, Rigelhof 59, 3318 CX Dordrecht,
tel. 078-171216.

Depot „Prommelsluis“ afd. Schouwen- Duiveland:

C.L. v.d. Wekken, Provincialeweg 5,
4321 SM Kerkwerpe, tel. 01110-4821.

Depot Walcheren:

Bisschopsstraat 25, 4353 BN Serooskerke,
tel. 01189-1499.

Depot Zeeuws-Vlaanderen:

Iz. de Hullu, St. Jansdijk 10, 4504 PB Nieuwvliet,
tel. 01171-1458.
K.J. Wolfert, Pr. Mauritsstraat 21, 4571 HB Axel,
tel. 01155-2720.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, 5688 EN Oirschot,
tel. 04997-2096.

Depot Limburg:

Dhr. G. Bruls, Altaarstraat 26, 6365 AK Schinnen,
tel. 04493-1255.